...РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! | 48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(18383) | 1971 оной мартын 21, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

...СР-эй *Верховно Соведэй Президиумэй Указ*

...ОНОЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ...ОЛ ЭРХЭНҮҮД БА УЯЛГАНУУД ТУХАЙ

...лтын ба социально-...лалтын зорилгонуу-... хэрэгтэ районуу-... депутадуудай Со-... үүргые улам дээ-...сэблэлгын, мүнгэнэй ...муудалнуудые шиид-... хүдөө ажахы, нюта-...нность болон барил-... түлөө, хүн зоной ... социально-соёлой ...лгалга һайжаруул-... хуули заршам бэхи-... Соведүүдэй үүсхэл ...лга ехэ болгохо зо-...лэн тэдэнэй ажал ...ратическа гол ёһо-... хүгжөөхэ зорилгоор ...вно Соведэй Пре-... тогтообо:

... 1. Район доторхи гү-... зургаан болоршо ...дай депутадуудай ... хууляар олгогдо-... хэмжээн соо, нии-... ашаг туһые, районой ... ашаг туһые үндэһэ ... удха шанартай ...дуудые шиидхэнэ.

... 2. Районой ажалша-...дай Совет районойн-... дээрэхи гүрэнэй, ажа-...-соёлой байгуулал-... мэдэлтэй захир-...дай, районой мэ-...нуудай, эмхи ... ба организацинуудай ... хүтэлбэрилнэ.

... тус районой хүн зо-... хангадаг предпри-... зургаанууд ба ор-... районой мэдэлдэ ... предприятинууд, эмхи ... организацинуудые ... дам оруулха гү-... Союзай ба союзна рес-... хууляар тогтоогдо-

... мэдэлэй предприяти-... зургаанууд ба органи-... хүтэлбэрилхэ ябадал ... управленинүүдээр ... гү, али районой ажал-...дуудай Соведэй гүй-...тедээр сэхэ бэелүү-... районой Соведэй гүйсэд-... таһагууд ба управ-... тэрэшэлэн гүйсэдхэхэ ... зүгһөө хүтэлбэрилэгдэ-...нууд, эмхи зургаа-... организацинууд ажал ... талаар районой Со-... гүйсэдхэхэ коми-... дээдэ тээнь байдаг гү-...най тусхайта һал-...анда мэдэгдэнэ.

... 3. Районой ажалша-...дай Совет районой ... байдаг гэр байрын, ... барилгын, социаль-... ба ажаһуудалай гулам-... барилгын, арадай хэрэг-... товар болон нютагай ба-... материалнуудые үйлэдбэ-... болбосон болгохо хүдэл-... худалдаа наймаанай ба ... хоолой, арадай гэгээ-... сахилгын, соёлой ... хүн зоной хэрэглэмжэ ...бадалтай холбоотой бу-... барилгануудта хабаатай хэм-... тодорхойлон хараалха. ... бэелүүлхэ талаар ... газар дээрэ байдаг бүхы ...нуудай, эмхи зургаа-... организацинуудай ажал ... хүтэлбэрилнэ, хи-...; Соведтэ олгогдоһон ... хэмжээн соо. район соо-...дай, бусад коопера-...нүүдэй, тэрэшэлэн ... мэдэлтэй предприятинуу-... зургаанудай ба бусад ...нуудай хүдэлмэридэ, ... зүгһөө хуули сахиха хэ-... хэнэ.

... Совет энэ статья до-... заагдаһан асуудалнуудаар ... совхозуудай, пред-...дай, эмхи зургаанудай ... организацинуудай хүтэл-... элидхэлнүүдые шаг-... тушаа шиидхэбэри-... гаргана, шухала болоһон ... зохихо дээдын зургаануд-... дурадхалнуудаа оруулна.

... 4. Районой ажахые ... хэрэгтэ хүдөө ажахын ба ... предприятинуудые, ... организацинуудые бү-... хабаадуулха, ...нуудай ба организаци-... хүдэлмэриин үрэ дүнгүү-...нуудай ажалшадай депу-... Соведэй бүри ехээр һо-... болохын тула, тус тус ... газар дээрэ байдаг ...анска, областной (хизаа-...) предприятинуудай, ... организацинуудай ашаг ... хубинь (районуудай ... дээрэ байдаг хото городууд-... предприятинуудай ба орга-...нуудай ашаг олзоһоо абта-... тушаабаринүүдһээ бэшэниинь) ... бюджедүүдтэ оруулаг-

... статья дотор заагдаһан түл-... түхэл ба хэмжээн, ... бюджедтэ тэдэнэй ... гурим ССР Союзай ба ... республиканудай хууляар ...

... 5. Өөрынгөө эрхын хэм-... соо районой ажалшадай ...дуудай Соведэй ба тэрэнэй ... комитедэй гаргаһан шиидхэбэринүүд, захиралтанууд тус район соохи бүхы колхозуудаар, совхозуудаар, предприятинуудаар, эмхи зургаануудаар ба бусад организацинуудаар, тэрэшэлэн тушаалтад болон гражданинуудаар заабол гүйсэдхэгдэхэ ёһотой.

Тэдэнэй шиидхэбэринүүдые дээрээ мэдэлтэй предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дүүргэлтэ болгоогүй байгаа һаань, районой Совет, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитет даадаг тушаалнуудһаань сүлөөлхэ хүрэтэр журам заршамай талаар тэдэ хүтэлбэрилэгшэдые хэһээхэ тухай зууршалгатайгаар харьяата дээдэ зургаануудтань хандадаг байха. Тэдэ зууршалгануудые хаража үзэһэнэй үрэ дүн районой Соведтэ гү, али тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедтэ һараһаа дээшэ бэшэ болзор соо мэдээсэгдэхэ ёһотой.

СТАТЬЯ 6. Районой ажалшадай депутадуудай Соведэй ажал ябуулгань хамтын хүтэлбэриин, олондо тунхаглалгын, һунгагшадай үмэнэ депутадуудай, Соведэй ба хүн зоной үмэнэ — гүйсэдхэхэ комитедэй, тэрэнэй таһагууд болон управленинүүдэй ходо тоосодог байлгын үндэһөөр, Соведэй хүдэлмэридэ ажалшадые үргэн олоорнь элсүүлгын үндэһөөр эрхилэгдэнэ.

Районой Совет район доторхи ниитын эмхинүүдэй албан зургаануудтай нягта холбоо барисаатайгаар хүдэлмэрилнэ.

СТАТЬЯ 7. Районой ажалшадай депутадуудай Совет тэрээндэ хууляар олгогдоһон эрхын хэм хэмжээн соо сельскэ, поселково ба городуудай (районно мэдэлтэй городуудай) ажалшадай депутадуудай Соведэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилнэ.

СТАТЬЯ 8. Районой ажалшадай депутадуудай Совет:

1) районой ажахые хүгжөөхэ, социально-соёлой байгуулалтын холын хараата ба жэлэй хамтадхамал түсэбүүдые батална, тэдэнэй дүүргэлтэ эмхидхэнэ, хинан шалгана; колхозуудай, совхозуудай ба хүдөө ажахын бусад предприятинуудай үйлэдбэриин, мүнгэнэй түсэбүүдые хаража үзэнэ; районой мэдэлэй предприятинууд, эмхи зургаанууд ба организацинуудай дүүргэхэ холын хараата ба жэлэй түсэбүүдые, тэрэшэлэн тус предприятинууд, эмхи зургаанууд, организацинуудые хубаарилан эмхидхэхэ, хүгжөөхэ ба тусхай мэргэжэлтэй болгохо түсэбүүдые батална;

2) хүдөө ажахын продуктнуудые тушаан абаха, дээрээ мэдэлтэй предприятинууд болон пунктнуудые, мүн хүдөө ажахын продукци эд болгодог предприятинуудые, нютагай промышленностиин, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые, соёлой, арадай гэгээрэлэй ба элүүрые сахилгын организацинууд болон эмхи зургаануудые хубаарилан эмхидхэхэ, хүгжөөхэ ба тусхай мэргэжэлтэй болгохо түсэбүүдые хаража үзэнэ, шухала болоһон ушарнуудта зохихо дээдын зургаануудта дурадхалнуудаа оруулна;

3) тус районой газар дээрэ байдаг, дээрээ мэдэлтэй предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба организацинуудай түсэбүүдэй проектнүүдые, гэр байрын ба коммунальна ажахые хүгжөөлгын, харгы замай барилгын, социально-соёлой ба ажаһуудалай удха шэнжэтэй гуламтануудые барилгын, арадай хэрэглэлэй эд товар болон нютагай барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгын, болбосон болголгын, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, арадай гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын, соёлой ба хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгатай холбоотой зарим проектнүүдые хаража үзэнэ, шухала ушарнуудта зохихо дээдын зургаануудта дурадхалнуудаа оруулна, районой ажахы хүгжөөлгын ба социально-соёлой байгуулалтын түсэбтэ оруулалсан, тус асуудалнуудаар хамтадхамал түсэбэй жэшээ баримтануудые батална;

4) районой ажахые үргэлжэ дээрэнь тааруулан хүгжөөлгэ түсэблэхэдэ шухала ажалай хүсэ хэрэглэлгын, нютагай барилгын материалнууд ба түлишын баланснуудые, газарай баланс, хүн зоной мүнгэн оршо ба гаршын баланс, мүн бусад баланснуудые табилга хангана; минеральна түүхэй эдэй, ой модоной, уһанай ба элшэ хүсэнэй баялигуудые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ ябадал хинан шалгана;

5) районой бюджет батална, тэрэнэй гүйсэдхэл эмхидхэнэ; районой бюджедые гүйсэдхэхэ үедэ шухала ушарай гараа һаань, районой бюджедэй мүнгые нэгэ бүлэгһөөнь нүгөөдэ худар оруулна, тэрэшэлэн салин хүлһэнэй баталагдаһан фондын хэм хэмжээн соо салин хүлһэндэ һомологдоһон мүнгэ хубилган хубаана; районой бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоо батална;

6) районой бюджедые гүйсэдхэхэ үедэ нэмэжэ ороһон олзо оршые, тэрэшэлэн олзо оршын түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэй гү, али гаргашын талаар арьбалалта хэһэнэй үндэһөөр жэлэй һүүлдэ суглараһан, гаргашаһаа оршынь үлүү болоһон мүнгые районой ажахы, социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудые мүнгөөр хангахын (тэрэ тоодо капитальна хүдэлмэридэ зорюулагдаһан һомололго оролсоно), районой, сельскэ поселково ба городуудай (районно мэдэлэй городуудай) Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй захиргаанай байшангуудые бариха, транспортын хэрэгсэлнүүдые худалдан абахын тула, гүйсэдхэхэ комитедүүдэй, тэдэнэй таһагууд ба управленинүүдэй, сүүдэй зургаануудай байшангуудта капитальна заһабари хэхын, тэдээндэ шухала хэрэгсэлнүүдые худалдан абахын тула гаргашална (капитальна хүдэлмэридэ сэхэ һомологдоһон мүнгэнэй түсэб, социально-соёлой эмхи зургаануудые хүгжөөхэ түсэб дүүргээгүйһөө уламжалан, ашаглагдаагүй үлэһэн мүнгэнһөө бэшэн, дээрэ дурсагдаһан мүнгэ районой бюджедһээ гарган абажа болохогүй);

7) гүрэнэй, нютагай налогууд болон татабаринуудые тодорхойлхо, нэхэжэ абаха хүдэлмэри хүтэлбэрилнэ; хууляар хараалагдаһан гуримай ёһоор, гүрэнэй алба гайли тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай 3-дахи статьятай, хүн зонһоо татагдадаг олзын налог тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай 4-дэхи статьятай зохилдуулан, тэдэниие түлэдэг зарим хүнүүдтэ нэмэлтэ хүнгэлэлтэнүүдые тогтооно: хуторнуудһаа, хүн зоноор үсөөн бага һуурин газарнуудһаа томо тосхонуудта урилан нүүжэ ошоһон гражданинуудай ажахынуудые, тогтоогдомол гуримай ёһоор, хүдөө ажахын налог түлэлгэһөө сүлөөлнэ;

8) колхозуудһаа абтаха олзын налог тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай 8, 9-дэхи статьянуудтай зохилдуулан, элдэб ушаралнуудһаа хохидоһон колхозуудай олзын налог түлэлгыень тэрэл жэлэй турша соо хойшолуулна, мүн бүри удаан болзороор хойшолуулха арга иимэ колхозуудта олгохо гү, али хабаатай бюджедые хороожо, налог түлэлгэһөө тэдэ колхозуудые бүрин гү, али зарим тэды сүлөөлхэ тухай тусхайта дээдын зургаануудай үмэнэ зууршалга хэнэ;

9) хуулитай зохилдуулан, гүрэнэй уялгата страхованиин талаар зарим гражданинуудта хүнгэлэлтэ олгоно;

10) СССР-эй Гүрэнэй банкын отделенинүүдэй квартальна кассова түсэбүүдые хаража үзэнэ, тэдэнэй дүүргэлтэ хангаха хэмжээ абана; колхозуудай захилнуудые хаража үзэнэ, капитальна барилга хэхэ, техникэ худалдан абахын тула, хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ бусад хэмжээ ябуулгануудта удаан болзоройурьһа зээли колхозуудта үгэхэ түсэбүүдые батална, урьһа зээлиин мүнгэ зүбөөр хэрэглэлгые хинана;

11) хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ, тэрэнэй материально-техническэ үндэһэ һуурине бэхижүүлхэ ябадал хүтэлбэрилнэ; гүрэндэ худалдагдаха зүйлнүүдэй талаар колхозууд, совхозууд ба хүдөө ажахын бусад предприятинуудта үгтэһэн түсэбтэ даалгабаринуудые батална; колхозуудай жэлэй тоосоонуудые хаража үзэнэ; түсэбүүд болон гүрэнэй үмэнэхи уялгануудаа колхозуудай, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хаһа саг сооньдүүргэхэ, тарилга ба таримал модоые хамгаалха, таряалангай ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин үнэ сэнгые хямдаруулха, материал, ажалай хүсэ, мүнгэ зөөри үрэтэй һайнаар ашаглаха хэмжээ ябуулганудай дүүргэлтэ хангана; колхозууд, совхозууд болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудтахи экономическа хүдэлмэри улам нарижуулан һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажахын тоосоо нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урмашал хангаха ёһо гурим сахиха хэмжээнүүдые абана; хүдөө ажахын техникын, минеральна үтэгжүүлгын ба хоро-химикадуудай хэр зүбөөр хэрэглэгдэжэ, хадагалагдажа байһые хинан шалгана; район доторо ветеринарна хиналта бэелүүлгые хүтэлбэрилнэ;

12) колхозуудай уставуудые, тэрэшэлэн уставуудта оруулагдаһан хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые бүридэлдэ абана; колхозуудай уставуудые, колхозуудай хэрэг хүтэлбэрилгын демократическа гол ёһо сахина, колхознигуудай, хубиин ба ниитын ашаг туһа зүбөөр зохилдуулга хинана, колхозой гэшүүнһээ гаргаһан тухай колхознигуудай гомдол хаража үзэнэ, шиидхэнэ;

13) район соохи колхозууд хоорондын ба гүрэнэй-колхозно предприятинууд болон организацинуудай дүримүүдые (уставуудые), тэрэшэлэн дүримүүдтэ (уставуудта) оруулагдаһан хубилалтые ба нэмэлтэнүүдые бүридхэлдэ абана; колхозууд хоорондын, гүрэнэй-колхозно предприятинуудай ба организацинуудай ажал ябуулгые хинан шалгана;

14) район доторхи бүхы газарые ашаглалгын гүрэнэй хиналта хангана; ССР Союзай ба союзна республиканудай хууляар тогтоогдоһон гуримай ёһоор, газарай участогуудые үгэнэ, бусаан абана, газарта хабаатай арсалдаануудые шиидхэнэ; газар эдлэхэ эрхэ олгоһон гүрэнэй актнуудые колхозууд, совхозууд ба газар эдлэдэг бусад эмхинүүдтэ үгэнэ; газарай үрэжэл улам һайжаруулха, тэрэниие уһалха, намаг хатааха, хүрьһэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ, поли хамгаалха модо һуулгаха хэмжээ ябуулганудые газар эдлэгшэдэй хэр бэелүүлжэ байһыень хинан шалгана; газар эсхэмжэлхэ хүдэлмэри эмхидхэнэ; мэдээжэ ашагта малтамалнуудтай газарнуудые шэнжэлэн ашаглаха зүбшөөл үгэнэ;

15) хууляар тогтоогдоһон хэмхэмжээн соо, тэрэнэй үндэһөөр, районой газар дээрэхи уһануудые мэдэлдээ байлгана, уһа ашаглаха ба хамгаалха хэрэгтэ гүрэнэй хиналта хангана; модо ургуулха, хамгаалха, зүбөөр ашаглаха, ойдо мелиораци хэхэ, ой модо эсхэмжэлхэ хэмжээ ябуулганудые бэелүүлгэдэ, байгаали хамгаалха хуули сахилгада хиналта хэнэ;

16) районой мэдэлэй промышленна предприятинуудые хүтэлбэрилнэ, тэдэнэй мүнгэнэй, ажахын ябуулгын үрэ дүнгүүдые, тогтоогдоһон гуримай ёһоор ороһон ашаг олзын хубаарие батална; нютагай түүхэй эдээр, үлэһэн зүйлнүүдээр, предприятинуудай өөһэдынь бэлэдхэһэн түүхэй эдээр үйлэдбэрилэгдэһэн, районой мэдэлэй промышленна предприятинуудай продукци хубаана;

17) нютагай түүхэй эд хэрэглэн, район соохи предприятинуудай үйлэдбэриин, сэхэ дээрэһээ хубаагдадаггүй үлэгдэлнүүдые хэрэглэн, арадай хэрэглэлэй эд товар бүтээн гаргалга хүгжөөхэ, тэрэшэлэн хүдөө ажахын продукцинуудые эд болгохо хэмжээнүүдые абана; нэмэжэ элирүүлэгдэһэн нютагай түүхэй эд, түлишэ, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые ашаглаха асуудалнуудые шиидхэнэ;

18) районой газар дээрэ байдаг, дээрээ мэдэлтэй промышленна предприятинуудай үйлэдбэриингөө ашаг үрые дээшэлүүлгэдэнь, материальна, ажалай хүсэ ба мүнгэ зөөри хэрэглэлгэдэнь, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэнь, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай социально-соёлой ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулгадань туһа хүргэнэ; ашаглагдажа байгаа промышленна предприятинуудай байшангууд ба түхеэрэлгэнүүдые үргэдхэхэ, шэнээр бариха ябадалтай холбоотой, заабол харгадаха ёһотой асуудалнуудаар тобшололнуудые хэнэ, шухала ушарнуудта — районой газар дээрэ байдаг, дээрээ мэдэлтэй промышленна предприятинуудые эмхидхэхэ, шэнэдхэн байгуулха гү, али болюулха дурадхалнуудые оруулна;

19) районой планировкын схемэ хаража үзэнэ, гүрэнэй захиргазнай дээдэ тусхайта зургаануудай баталамжада хүргэнэ; һуурин тосхонуудай планировкын ба барилгын проектнүүдые тогтоогдоһон гуримай ёһоор баталдаг гү, али зүбшэлдэг байна; район соо хэгдэжэ байһан барилгые хинан шалгана; хуулиин эрилтэнүүдтэ таарахагүйгөөр баригдажа байһан гэр байрын-граждан барилга хоридог гү, али зогсоодог байха юм;

20) районой мэдэлэй барилгазаһабарилгын эмхинүүдые хүтэлбэрилнэ; гэр байрын, коммунальна, харгы замай, соёлой ба ажаһуудалай барилга, гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын, ниитын эдеэ хоолой ба бусад гуламтануудай барилга нютагай Соведүүдтэ үгтэһэн мүнгөөр бүтээхэ хүдэлмэри эмхидхэнэ; район доторхи колхозуудай, совхозуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба бусад организацинуудай зүбшөөлтэйгөөр гэр байрын, коммунальна, харгы замай, соёлой ба ажаһуудалай, гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой болон байрануудай барилгада зорюулан табигдаһан мүнгэ хамтааран хэрэглэхэ тухай, тэрэшэлэн шухала болоһон ушарта — тэрэ мүнгэ нэгэдхэхэ тухай асуудалнуудые шиидхэнэ, иимэ түхэлэй барилгын заказчик болоно, үгышье һаа — заказчигые тодорхойлно;

21) тогтоогдомол гуримай ёһоор, тушаан абаха гүрэнэй комиссинуудые томилно, дүүргэгдэһэн гэр байрын-граждан барилтые ашаглалгада оруулхын тула, тушаан абаһан актнуудые хаража үзэнэ, батална, тэрэшэлэн район соохи бусад дүүргэгдэһэн барилгануудые ашаглалгада оруулхаар тушаан абалгада хабаадана.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

РАЙОНУУДАЙ, ГОРОДУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ГҮЙСЭДКОМУУДАЙ МАТЕРИАЛЬНА БА МҮНГЭН САНГАЙ ХЭРЭГ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

Районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой зохилдуулан, районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй материальна ба мүнгэн сангай хэрэг һайжаруулха хэмжээнүүд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоол гаргаа.

Районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые таарамжатай зохид байрануудаар, тэрэшэлэн зам харилсаанай хэрэгсэлнүүдээр, эмхидхэлэй ажалай зүйлнүүдээр, түхеэрэлгэнүүдээр, мебель болон бусад юумэнүүдээр 1971—1975 онуудай турша соо хангахыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ правительство даалгаа.

Районууд болон городуудай бюджедүүдэй олзын талые бэхижүүлхын, арга боломжонуудые һайжаруулхын, районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай мэдэлдэ үлэдэг мүнгэ зөөри ехэ болгохын, хүн зониие соёлой-ажаһуудалай талаар хангалгые һайжаруулхын тулада союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ иимэ асуудалнуудые хаража үзөөд, шиидхэхыень даалгагдаа:

нютагай промышленностиин, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгын, коммунальна ажахын предприятинуудые, худалдаа наймаанай, тусхайта районой, городой хүн зониие гол түлэб хангадаг бусад предприятинууд болон ажахын организацинуудые районуудай, городуудай Соведүүдэй гүйсэдкоммуудай мэдэлдэ нэмэжэ үгэхэ тухай;

бюджедэй гүйсэдхэлһөө үлүү гараһан олзонуудые, тэрэшэлэн олзо оруулха түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэй гү, али гаргашануудые хорооһоной ашаар жэлэй эсэстэ үлэһэн мүнгэ зөөрие районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай мэдэлдэ үлөөхэ тухай;

хүн зониие хангаха талаар, нютагай ба коммунальна ажахын промышленностиин талаар өөһэдынь мэдэлдэ байдаг предприятинуудай олзын зарим хубиие районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай мэдэлдэ үлөөхэ тухай, тэрэшэлэн районуудай, городуудай бюджедүүдтэ республиканска, областной (хизаарай) мэдэлэй предприятинуудай, ажахын организацинуудай олзын хубиие районуудай болон городуудай бюджедүүдтэ дамжуулан үгэхэ тухай;

республиканска ба нютагай мэдэлэй предприятинуудта түсэбһөө гадуур бүтээгдэһэн арадай хэрэглэлэй эд бараа худалдалгаһаа ороһон налогой зарим хубиие, тэрэшэлэн түбэй газарһаа абтаһан нэмэлтэ даалгабаряар бүтээгдэһэн эд бараа худалдалгаһаа ороһон түүхэй эд болон материалнуудһаа союзна республиканудай бюджедтэ татагдадаг налогой зарим хубиие районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй мэдэлдэ үгэхэ тухай.

Ажахын ба соёлой байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэхэ, тусхайлбал, байрын, коммунальна, харгы замай, соёлой-ажаһуудалай барилганудта, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой барилгануудые бодхоолгодо зорюулагдаһан мүнгэ зөөри хамтаараа хэрэглэхэ тухай асуудалнуудые предприятинуудай, эмхи зургаанууд болон организацинуудай (ямар албан зургаанда мэдэлтэй байһанһаань дулдыдангүйгөөр) шиидхэхэ, өөһэдынь мэдэлэй предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые шагналгатай холбоотой тусхай асуудалнуудые шиидхэхэ, мүн эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудай эд бараа бутархайгаар худалдаха түсэбүүдые баталха эрхэ районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта олгогдоно.

Ажахын болон соёлой байгуулалтын хэдэ хэдэн асуудалнуудые районуудай, городуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай шиидхэбэридэ өөһэдынгөө мэдэл зэргын шатаар нэмээжэ үгэхэ тухай асуудал хаража үзэхыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ һанамжалан дурадхагдаа.

Районуудай, городуудай аппарадуудай алба захиргаае саашадань нарижуулан һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхые союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа. Районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай аппарадай байгууламжые, гүйсэдкомуудай таһагууд болон управленинүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй харагаан тодорхойлхо тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тиихэтэй хамта, районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй аппарадай гүйсэдкомуудай тодорхойлһон гурим баталха тухай хэлэгдэнэ. Тиихэдэ районуудай, городуудай гүйсэдкомуудай таһагуудай (управленинүүдэй) байгууламжые союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведэй тодорхойлхо байгууламжа ба штадуудые районууд болон городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдээр баталагдаха зэргэтэй.

Районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай тушаал даагшадта Соведтэ һунгагдахын урда тээ хүдэлжэ байһан мэргэжэлэйнь ажалай стаж тоологдохо гэжэ тогтоол соо заагдаһан байна.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүд тухай

Нэгэдэмэл командованиин түсэбэй ёһоор, 1971 оной мартын 15-һаа Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй арминуудай генеральна штабуудай начальнигуудай зүблөөн болоо.

Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабуудай начальнигуудай зүблөөе С. М. Штеменко хүтэлбэрилөө.

Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы зэһэнги бэлэн байлгые саашадань дээшэлүүлхэ асуудалнууд зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ.

Венгриин Арадай армиин сэрэгүүд болон штабуудай һуралсалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад хараа.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан 2-дохи СМУ-гай барилгашан Юрий Елизев. Энэ нүхэр үдэр бүриингөө даабарие үлүүлэн дүүргэнэ.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Ерэхэ кварталай түсэбөөр

ЗАХААМИН. КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө улам эршэтэйгээр ажаллажа байһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад һү һаалгаар нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоонь уридшалан бэелүүлбэ.

Эндэхи һаалиин гүүртэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Г. Шагдуровай даадаг Бабаашхын фермэ шалгараа. Тус гүүртын һаалишад жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 210 килограмм һү абаһан юм. Энэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 58 килограммаар ехэ болоно.

Мүнөө колхозой һаалишад хоёрдохи кварталайнгаа түсэбөөр ажаллажа оронхой.

Г. МОНКЕТОВ,
аймагай газетын хүдэлмэригшэ.

СҮҮДХЭДЭ—751 ГРАММ

50 толгой залуу малай шэгнүүрые жэлэй эхинһээ хойшо сүүдхэдээ дунда зэргээр 610 граммаар, февраль һара соо тэрэнээ 751 граммда хүргэһэн Валентина Гутыповна Цырендоржиева Үдынгөө совхоз соо 1-дэхи һуури эзэлбэ. XXIV съездэ ажалай бэлэг болгон, малшан В. Цырендоржиева малай сүүдхын шэгнүүр 800 граммаар нэмээхые эрмэлзэнэ.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хори.

АПРЕЛИИН ТҮСЭБӨӨР

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин коллектив ашаа шэрэхэ даабаряа дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Эндэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ мүнгэн шан барюулагдадаг гээшэ. Станциин хүдэлмэришэд эрхим һайнаар хүдэлхые эрмэлзэнэ. Эдэнэр январь һарынгаа даабари 5 процентээр, февраль һарынгаа даабари 9 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай бүтээсые 10 процентээр дээшэлүүлбэ.

Нүхэд Сушко, Потехина, Дружинина гэгшэдэй даадаг поезднуудые бүридхэгшэдэй бригаданууд даабаряа хододоо 35 — 40 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эдэнэр байгша оной нэгэдэхи кварталайнгаа даабари бүри мартын 10-да дүүргээд, апрель һарын түсэбөөр хүдэлжэ байна.

М. САВЕЛЬЕВ.

ХОНИШОНОЙ БЭЛЭГ

Яруунын аймагай «Дружба» колхозой хонишон Балдан-Дамба Ринчинов 570 эхэ хонидһоо 588 хурьга байгша ондо абаба.

Зуун хониһоо 100 хурьга абаха гэһэн социалис уялгаа хонишон үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ амжалтань КПСС-эй XXIV съездэ хонишоной зорюулһан бэлэг болоно бшуу.

Ж. ОЧИРОВ.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ДИРЕКТИВЭНҮҮДЭЙ ПРОЕКТ ЗҮБШЭНЭБДИ

КОЛХОЗОЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН ХҮГЖЭЛТЭ

Колхозуудые бэхижүүлхэ, үйлэдбэриинь ашаг үрэ ехэтэй болгохо, трактор, машинануудые нэмэжэ үгэхэ, барилга хэхэдэнь туһалха талаар КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор ехэ хэмжээнүүд хараалагданхай. Эдэ бүгэдэ колхозуудай гэшүүдые омогорхуулна, ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулна.

Манай колхозой гэшүүд партиингаа шэнэ табан жэлдэ бэелүүлхээр хараалжа байһан ехэ зорилгонуудтай танилсаха зуураа, өөһэдынгөө хэһэн, бүтээһэн юумые шүүмжэлхын ёһоор шэртэн хаража, саашанхи замаа тодорхойлжо байнхай. Тиихэ зуураа түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гэжэ оролдоно.

Үнгэрһэн табан жэлдэ партиингаа XXIII съездын болон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, гүрэн түрынгөө ехэ тэдхэмжэдэ түшэглэжэ, колхозоймнай ажалшад үйлэдбэрэе нилээд хүгжөөжэ шадаа. 8-дахи табан жэлдэ урдахи табан жэлэйхитэй жэшэбэл, орооһо тараан 49 процент, үбһэн — 45, овощ — 19, мяхан — 16, нооһон — 27, һүн 58,9 процент ехэ абтаһан байна. Энээнэй ашаар гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэн байха юм.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохо зуураа, адууһа малайнгаа тоо улам олошоруулжа шадаабди. Табан жэлэй туршада үхэрнүүднай 119 толгойгоор, тэрэ тоодо үнеэд — 120, хонид — 4730, гахай — 908 толгойгоор олон болгогдоо гээшэ. Тиигэжэ малай тоо олошоруулха табан жэлэй түсэб сүм дүүргэгдээ һэн.

Эдэ бүгэдэ ямар аргаар туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн бидэнэр тарялан, сабшалангаа үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ гэжэ саг үргэлжэ оролдообди. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада 995 гектар нэмэ газар ашаглагдаа, тэрэ тоодо 266 гектар тарялан, 301 гектар сабшалан, 428 гектар бэлшээри нэмээ. Шэнэ газар ашаглахын тула намаг хатаагдаа, шугы бургааһан сэбэрлэгдээ. Энэ ехэ хүдэлмэридэ 360 мянган түхэриг гаргашалагдаа, тэрэ тоодо өөһэдымнай 42400 түхэриг хэрэглэгдэһэн байна.

Наймадахи табан жэлдэ сабшалан һайжаруулжа, ургасыень ехэдхэхэ талаар горитой хүдэлмэри хэгдээ. 926 гектар сабшалан наг шэбхээр, 1902 гектар минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулагдаһан байна. 570 гектар намаг хатаагдаа, 661 гектар сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаа. 958 гектар ундалуулха уһалууриин системэнүүд шэнэдхэн заһабарилагдаа. Сабшалан дээрэ ажалладаг хүнүүдэй ажалай түлөөһэн абтаһан үбһэнэйнь зэргээр үгтэдэг болгогдонхой. Манай эрхим луговод Б. Ж. Дансорунов нёдондо даажа байдаг 160 гектар сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 39,5 центнер үбһэ абаһан байна. Мүн луговодууд А. М. Ефимов, А. Г. Черных, Р. Будаев, Ш. Очиров болон бусад сабшалан дээрэһээ баян ургаса хуряагаа.

Тарялан, сабшалан зүбөөр эрхилхэ, наг шэбхээр үтэгжүүлхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ, газараа һайса уһалха хэмжээ абаһанай ашаар ургаса нилээд дээшэлээ. Хэрбээ 1965 ондо сабшалангай гектар бүриһөө 9,3 центнер үбһэн абтаһан байбал, нёдондо тэрэмнай 13 центнертэ хүрэһэн. Ган гасуур болоһон 1969 онийе оруулалсангүйгөөр, үнгэрһэн дүрбэн жэлдэ гектар бүриһөө 11,8 центнер тараан жэлдээ абтаа гэхэ гү, али урдахи табан жэлэйхиһээ 1,5 дахин дээгүүр болоно.

В. И. Ленинэй нэрэ абажа ябаһан манай колхозой гэшүүд ленинскэ ойн баярай жэлдэ бүришье оролдосотойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, нилээд амжалта туйлаһан байха юм. Гүрэндэ һүү худалдаха түсэбөө 118 процент, мяха — 110,8, нооһо — 120,1 процент дүүргэһэн байна. Жэлэй дүнгөөр мал ажал хүгжөөхэ талаар аймаг соогоо эрхимлэжэ, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн. Бүхыдөө абтаһан продукциие ойн баярай жэлдэ ажаллаһан хүн бүридэ тооложо үзэхэдэ, 2746 түхэригэй продукци хүртэнэ. Колхозникуудай салин хүлһэниинь нилээд дээшэлээ. Малшад, механизаторнуудай һара бүриин салин 101—130 түхэригтэ хүрөө. Гадна тарялан, сабшалангай ургаса, малай ашаг шэмэ түсэбһөө үлүүлэн дээшэлүүлһэнэй, үйлэдбэриин гаргашада мүнгэ зөөри алмаһанай түлөө 186 малшад, механизаторнууд, луговодууд нэмэлтэ түлбэри болгон 60 мянга гаран түхэриг абаһан байха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоздомнай үйлэдбэриин ехэ барилганууд хэгдэнэ. Нёдондо һаалиин фермын нэгэ шэнэ комплекс бүтээгдээ, мүн шахамалнуудай, хонидой байранууд ашаглалгада үгтэнхэй. Бүхыдөө 499 мянган түхэригэй барилга хэгдэһэн байна.

Ажахымнай бүхы дээрээ 315 мянган түхэриг сэбэр олзотой гараа. Илангаяа хонин ажалһаа олзо ехэ абтаһан байха юм.

Тиигэбэшье манай хүдэлмэри бүхыдөө һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй, дутагдалнууд али олон ушардаг. Тарялангай элдүүрилгэ 1-дэхи, 2-дохи бригадада үшөөл хангалтагүй байһаар. Минеральна үтэгжүүлгэ, аммиачна уһа хэрэглэхэ арга боломжоёо бэелүүлжэ шаданагүйбди. Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байбашье, тэндэ олон жэлэй ногооной үрэһэ тарилсаха хүдэлмэри хэгдэнэгүй тооной.

Трактор, машинануудай бүтээсэ үшөөл бага байна. Колхоздо механизаторнуудай дутамаг дээрэһээ шадабари, найдабари багатай хүнүүд табигдажа, трактор, машинануудые сагһаа урид гарһаа гараха баримтанууд ушарна.

Мал ажалдашье хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, дутагдалнууд олон ушарна. Эхэ малай һубайрха, түл түрэсын үхэл гарзада орохо баримтанууд бии байһаар. Зарим малшадай даалгагдаһан ажалдаа харюусалга багатайгаар хандаһанһаа боложо, малай үбшэлхэ, турааха ушар гарадаг.

Мүнөө үедэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй танилсаад байхадаа юун гэжэ хэлэлтэйб гэхэдэ, шэнэ табан жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэн түрымнай айхабтар ехэ мүнгэн зөөри һомолжо байһаниинь бүгэдэндэ һайшаагдана. Бидэнэрэй зорилго юуб гэхэдэ, энэ ехэ тэдхэмжые зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, өөһэдынгөө ажахы доторой арга боломжонуудые хүсэ дөөр элсүүлжэ, урдаа табиһан түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ оролдохо болонобди.

Шэнэ табан жэлдэ колхознай үйлэдбэрэе саашадань хүгжөөхэ түсэб хараалжа байна. Тэрэнэй ёһоор орооһо таряа абалга жэлдэ 10 мянган центнерээр дээшэлхэ, силос 4 дахин ехэ болгогдожо, кууэнку 12 мянган центнер хуряагдахаар хараатай. Мяха абалга 25 процент, һү — 20 гаран процент, нооһо — хорёод процент ехэ болгогдохо юм. Тиигэжэ мал ажалай продуктнууд гүрэндэ нилээд ехэ худалдагдадаг болохо. Жэшээнь, гүрэндэ мяха худалдалга 31,4 процент дээшэлхээр хараалагдаа.

Газараа һайнаар элдүүрилдэг болоһоной, һайн шанартай үрэһэ хэрэглэһэнэй, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр тараадаг болоһоной ашаар гектар бүриһөө адагынь 15 центнер таряа ургуулжа бадаг болохо зорилго табигдана.

Гэхэтэй хамта адууһа малаймнай тоо саашадаа олошоруулагдаха юм. Үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриин гуримшуулһанай, тэжээл екээр бэлэдхэдэг болоһоной ашаар үнеэдэй һү шэмэ, хонидой нооһо дээшэлүүлхэ байнабди.

Шэнэ табан жэлдэ барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Колхозой түб һууриин шэнээр түсэблэгдэжэ баригдаха, ууралаар дулаасуулагдадаг байшан гэрнүүд бүтээгдэхэ хараатай.

Табан жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхын тула энэ жэлһээ габшагайгаар ажаллажа эхилхэ байнабди. КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ байгша ондо гектарай 12 центнер орооһо таряа, 13 центнер үбһэ абажа, үнеэн бүриһөө 2300 килограмм һү һааха, хонин бүриһөө 3,150 килограмм нооһо хайшалха социалис уялга абтанхай.

Хараалһан түсэб, уялгануудаа урагшатайгаар дүүргэхын тула үйлэдбэридэ эрдэмэй туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэбди. Колхоздомнай тиимэ дүршэл шадабари ехэтэй механизаторнууд, малшад олон. Механизаторнууд А. М. Афанасьев, В. Хуртин, Н. Сандаков, хонишод Н. Цындуев, Б. Бальчинов, Л. Балданов, һаалишад Д-Ж. Очирова, М. Петрова, А. Нимбуев болон бусад ажалдаа ёһотой мастернууд болонхой. Эдэнэрэй баян дүй дүршэлые согсолжо, бүгэдын шадабари болгохо гэжэ оролдохобди.

Саашадаа хүтэлбэриингөө онол аргые улам нарижуулан һайжаруулха, отделенинүүдэй Совэдэй зүблөө саг үргэлжэ үнгэргэжэ байха болонобди. Тиихэдээ хүтэлбэридөө **мүнөө үе сагай техникэ хэрэглэхэ, колхоздоо диспетчерскэ пункт бии болгохо хэрэгтэй** гэжэ һанагдана. Тиимэһээ **КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор колхоз, совхозуудта диспетчерскэ холбоо байгуулха гэжэ тэмдэглэбэл зохихо байгаа.** Иимэ холбоогүй ажахынгаа олон трактор, автомашинануудые ашаг үрэ ехэтэйгээр, бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэнь бэрхэтэй байна.

Р. БАДМАЕВ,
Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Хориин аймагай Хүрбын леспромхозой хүдэлмэрилэгшэ Галина Паладьевна Выговская Иван Ульянович Ивановай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүдтэй КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай хөөрэлдэжэ үнгэргэжэ байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ҺАНАЛАА ТАБИМААР АСУУДАЛНУУД

Партиин Советскэ райкомой пленум болобо. 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай асуудалаар Советскэ районой гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Д. Минеев** элидхэл хэбэ.

Буряадай областной партийна организациин XXVII конференциин дүнгүүд ба районой партийна организациин зорилго тухай асуудалаар КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь **Ф. И. Ченкиров** элидхэл хэбэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада районой промышленна предприятинуудай, хүн зоной эрилтэ хангадаг худалдаа наймаанай предприятинуудай хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд тухайда элидхэлшэд, үгэ хэлэгшэд тогтоһон байна. Наймадахи табан жэлэй туршада бүтээгдэһэн ажал хэрэгээ партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдаһан тоо, баримтануудтай зэргэшүүлэн хаража үзэһэн, һанамжа, дурадхалнуудаа оруулаа.

Советскэ районой предприятинуудай коллективүүд промышленна үйлэдбэриин хэмжээгээр табан жэлэйнгээ түсэб 1970 оной ноябриин 5-да дүүргээ гэхэ гү, али абаһан уялгадаа орходоо арбан хоногоор урид дүүргээ юм. Эдэ жэлнүүдэй туршада 12 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээн гаргагдаа. Электрын элшэ хүсэн, түлишэ, промышленностиин түүхэй эд болон элдэб материалнууд ехээр алмагдаа. Районой уралан нарижуулагшад 1,5 миллион түхэригэй ашаг олзо оруулаа. Барилгын организацинууд барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин табан жэлэй түсэб 104,9 процентээр дүүргэһэн байна.

Районой промышленна предприятинуудай гаргадаг продукциин шанар һайжаруулха, НОТ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин доторой арга боломжо элирүүлэн хүсэдөөр хэрэглэхэ тухайда пленум дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоо. Мүн хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хангадаг, худалдаа наймаанай предприятинуудай хүдэлмэри улам һайжаруулха тухайда пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд һанамжа, дурадхалнуудые оруулһан байна.

Судна бүтээлгын заводой директор **Н. А. Розанов:**

— Манай партийна организациин политинформаторнууд, лекторнууд партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые заводойнгоо хүдэлмэришэдтэ ойлгуулна. Февралиин 24-дэ нээмэл партийна суглаан болоо һэн. Мартын эхеэр заводой хүдэлмэришэдэй суглаан болоо. Эдээн дээрэ 114 хүн үгэ хэлэжэ, КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухайда 200 дурадхал оруулһан байна. Эдээнэй олонхинь үйлэдбэри ашаг ехэтэй болгохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй байдал һуудал һайжаруулха болон бусад асуудалнуудта хабаатай.

Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын гуримые улам нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ Директивэнүүдэй проект соо ехэхэн анхарал табигданхай. Бидэнэршье шэнэ табан жэлэй үедэ энэ асуудалда ехэ һаналаа табихамнай лабтай.

Горпромторгын мэдэлэй худалдаа наймаааай организацинуудай үнгэрһэн табан жэл соо хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд тухай горпромторгын директор **Ц-Б. Дашабалов** тогтон хэлэбэ. Арад зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хүсэд дүүрэнээр хангаха хэрэгтэ тохёолдодог дутагдалнуудые дурдаха зуураа, нүхэр Дашабалов иигэжэ мэдүүлбэ:

— Үнгэрһэн жэлнүүдтэ зүйл зүйлөөрөө магазинуудта орохо эд товар хүсэд ороогүй. Промышленна зарим предприятинууд тиимэ хэрэгсэлнүүдые наймаанда үгэжэ шадаагүй. Жэшээнь, металлаар элдэб зүйлнүүдые хэдэг завод шааҗан гүйлгэһэн амһарта наймаанда дутуу үгөө, сабхи, валенка хэдэг фабрика мүн лэ хараалагдаһан продукцияа хүсэд үгэжэ шадаагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ мебель дутуугаар абтаа.

Советскэ районой промышленна предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд бараа ехээр гаргаха арга боломжотой аад, тиигэнэгүй, харин предприятидаал олзотой продукци бүтээн гаргана.

Советскэ райондо 11 магазин дутуу юм. Эдээниие бариха дурадхал оруулагданхай. Энэ хэрэг яагаад бэелүүлэгдэхэб, мэдэгдэнэгүй. Манай һанахада, Худалдаа наймаанай министерство капитальна барилгын өөрын таһагтай болоо һаань, магазинуудай барилга нэгэ бага урагшатай байха һэн ха.

Советскэ райондо дээдэ, дунда һургуулинууд олон. Тиимэһээ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ пленум ехэ һаналаа табиба. Советскэ районой гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша **Е. М. Меркушева**, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай парткомой секретарь **Д. Д. Очиров** гэгшэд энэ асуудалда тогтон хэлээ.

Үхибүүдые ажал хүдэлмэридэ һургаха гэхэдэ, техникэ, түхеэрэлгэ муу, хуушарһан байдаг. Ерээдүйн мэргэжэлтэд гээшэмнай һургуулиин партада бүрилдэжэ эхилдэгынь эли. Тиимэһээ научно-техническэ революциин мүнөөнэй эрилтын ёһоор үхибүүдые хүмүүжүүлхын тулада шэнэ оньһон техникэ, станок, түхеэрэлгэнүүд хэрэгтэй. Энэ асуудалда анхархаар болоо гэжэ нүхэр Меркушева дурадхаба.

Һургуулиин газаа тээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха тухай Директивэнүүдэй проект соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Советскэ районд 9 мянга гаран һургуулиин шабинар бии. Һургуулида ороогүй багашуул үшөө хэды бии гээшэб. Тиин эдээнэй хүмүүжэхэ газар юун бииб? Пионернүүдэй байшан, эдир техникүүдэй станци гэхэ мэтэнүүдтэ оройдоол мянгаад үхибүүд багтаха аргатай. Манай һанахада, Советскэ райондо **пионернүүдэй байшан** хэрэгтэй. Һургуулинуудые шефтээ абаһан промышленна предприятинууд хамтараад, мүн **спортивна центр** бариха аргатай ха юм.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа зохихо тогтоол пленум баталан абаба.

Д. ЖУГДУРОВА.

АЖАЛШАДАЙ ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

ДЭМЫ ХАЯГДАНАЛ

Арадай ажахыда хэрэглэгдэхээ болиһон зүйлнүүдые суглуулжа, үйлэдбэридэ түүхэй эд болгон дахин хэрэглэхэ тухайда КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект дотор хэлэгдэнэ.

Хүнүүдтэ балай тоогдодоггүй, жэжэ юумэн шэнгеэр һанагдадаг нэгэ зүйл тухай хэлэхэ хүсэлтэйб. Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадионой тэндэхи магазинһаа нэгэ залуу хүн гараха мүртөө гартаа барижа ябаһан шэлээ хашаан доогуур шэдэжэрхибэ гээшэ.

— Яаба гээшэбши, бүтэн байһан шэл бута шэдэхэдээ,—гэхэдэм:

— Энээгээршни юу хэхэбиб. Магазинда абанагүй ха юм. Тэрэ мүртөө манай бэшэ, хариин гүрэнэй шэл лэ,—гэбэ.

Тиимэ шэлнүүдые хаана хэхэ, яаха ушартайб. Манай гүрэн Болгари, Румыни, Венгри, Куба болон бусад оронуудһаа шэлтэй архи, шэл баанхатай жэмэсэй, овощой консервэ гэхэ мэтые гадаадын худалдаа наймаагаар асардаг байна. Минии һанахада тиимэ амһартанууд миллионоор асарагдажа, хооһологдоно ёһотой. Архиин шэл бүхэн хахад килограммһаа нааша татадаг байха. Тэрээгээрээ бодоходо, гансахан манай республикада асарагдаһан шэлэй хэмжээн хэдэн зуу мянган килограмм болохо байха.

Хэрбээ тиимэ амһарта шэлэй заводто оруулаад хайлуулаа һаа, хэды ехэ түүхэй эд боложо үгэхэ байгааб! Минии һанахада түмэрэй хаядаһа суглуулдаг «Вторчермет» гэжэ зургаан ехэл алдуу хэнэ гээшэ ха. Юуб гэхэдэ, бидэнэр түмэрэй хаядаһа суглуулаад, шэл оройдоо суглуулнагүйбди.

Манай үйлэдбэриин нэгэ шэл 12 мүнгөөр тушаагдана. Гэбэшье хари оронуудай шэл үнэгүйгөөр — 2—3 мүнгөөр абаад, шэлэй заводто тушаадаг байгаа һаань, ашагтай байха һэн ха гэжэ һанагдана. Хариин шэл амһартануудые абадаг болохые «Вторчермэды» уялгалаа һаа зохихо һэн.

Хоёрдохи асуудални юуб гэхэдэ, жэмэсэй, овощой консервын түмэр баанхануудые суглуулга юундэ эмхидхэгдэнэгүй гээшэб? Баанха бүхэндэ 3—10 грамм туулган ороһон байдаг. Тиимэ баанханууд «Вторчермэдэй» складта суглуулагдаад, заводто тушаагдадаг һаа, зохисотой байха бэлэй.

И. ПАССЕК.
БТИ-гэй ахалагша инженер.

КОММУНИСТ, ТЭРЭНЭЙ УЯЛГА БА ХАРЮУСА[...]

ПАРТОРГАНИЗАЦИИН ШИИДХЭБЭ[...] ШИНИИ ДҮҮРГЭХЭ ХЭРЭГ

Байгша оной январь һарада манай Клюевскэ леспромхозой коммунистнуудай хамтын суглаан боложо, КПСС-эй ээлжээтэ XXIV съездэ бэлэдхэл тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн юм.

Энэ суглаан дээрэ бидэнэр түрэл партиингаа съездые ажалай эрхим амжалтаар угтахын тулада юу хэхэ, ямар хэмжээ ябуулганууды бэелүүлхэ тухайгаа суглаанда уригдаһан партийнабэшэ эдэбхитэдтэй хамта дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэжэ, тодорхой шиидхэбэри абаһан байнабди.

Нэн түрүүндэ бага комплексно бригадануудта модо шэрэдэг тракторнуудые үдын забһарлалгын үедэ зогсоонгүй хүдэлгэхэ, эдэ бригаданудай хүдэлмэридэ гидроклин нэбтэрүүлхэ, модо зөөдэг автомашинануудые үдэр һүнигүй гурбан халаанда ашагладаг болохо гэжэ хэлсэгдээ бэлэй.

Мүнөө абаад харабал, эдэ гурбан зүйлнүүдэй хоёрынь дүүргэгдэжэ, бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй.

Модо бэлэдхэдэг 10 бага комплексно бригаданудай табандань тракторнуудынь үдын забһарлалгын үедэ минии зогсожо байхаяа болинхой.

Коммунистнууд — модо бэлэдхэлэй участогай начальник Петр Федорович Колмаков, главна механик Николай Петрович Иваниченко гэгшэд партийна суглаанай шиидхэбэри бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада ехэхэн оролдолго гаргаһан байха юм. Богонихон болзорто бага комплексно бригаданудые хоёрдохи трактористаар хангаха гэхэ гү, али бригадын нэгэ гэшүүниие трактор жолоодожо һургаха хэрэгтэй байгаа бшуу.

Энэ асуудал хайшан гэжэ шиидхэгдээб? Леспромхоздо болоһон суглаанай һүүлээр участогай хүтэлбэрилэгшэд эндэхи партийна бүлэгэй суглаа зарлаа һэн. Арбан коммунистнууд манай участогай партийна бүлэгтэ тоологдоно. Энэ суглаанда бага комплексно бригаданудай бригадирнар уригдаһан байгаа.

Суглаан дээрээ һанал бодолоо хөөрэлдэжэ, хамтааран зүбшэжэ, трактор жолоодохо эрхэтэй модошодые элирүүлжэ, тэдэнтэй өөһэдтэйнь хөөрэлдэхэ, зүбшэлынь абаад тракторта һуулгаха, хэрэгтэй болобол ондоо бригадада оруулха гэжэ шиидэгдээ бэлэй. Гадна дүй дүршэлтэй трактористнуудта өөрынгөө мэргэжэлдэ һургахынь тулада һураха дуратай модошодые даалгаха гэжэ хэлсэгдэбэ.

Модо зөөдэг автомашинануудые гурбан халаанда ашагладаг болохо гээшэ тиимэ амархан хэрэг бэшэ байба. Нэгэдэхеэр, үни холоһоо 2 жолоошод нэгэ машинада ажаллажа һурашанхай. Бэе бэедээ найдадаг. Гурбадахи хүмнай ямар нүхэр ерэхэб, машинаяа найдажа болохо гү гэһэн бодол түрөө юм бэзэ. Мүнөө запасной частьнуудай дутамагта абаһан лэ хүндэ хэн машинаяа найдажа үгэхэ юм.

Хоёрдохёор, салин хүлһэмнай ямар байхаб, доошоо орожо болохо бэшэ гү гэһэн һэжэг түрэбэ.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада, шэнэ үүсхэлдэ эхи табиха гээшэ тон шухала байһан. Энээн тухай мүн лэ авто-харгын ажахын партийна бүлэгтэ ехэ хөөрэлдөөн болобо. Коммунистнууд В. Н. Савинов В. М. Павлов хоёр нэгэ машинада ажалладаг һэн. Тэдэнэр эгээн түрүүлэн гурбадахи жолоошоноор нүхэр Демидовые абажа, гурбан халаанда ажаллажа оробо. Хоёр үдэрэй үнгэрөөд байхада, партиин гэшүүн А. Маньковой экипаж гурбан халаанда хүдэлжэ эхилээ һэн.

Коммунистнуудай жэшээ автогаражай бүхы коллективтэ дэмжэгдэжэ, мүнөө үедэ модо зөөдэг 14 машинануудынай бүлтадаа гурбан халаанда хүдэлнэ.

Эдэ жэшээнүүд юун тухай гэршэлнэб гэбэл, манай леспромхозой диилэнхи олон коммунистнууд партийна организациингаа абаһан шиидхэбэриие өөрынгөө уялгата хэрэг дээрэ тооложо, тэрэниие дүүргэхын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлдэг.

Тиимэшье байха ёһотой бшуу. Партиин гэшүүнэй уялгануудай нэгэниинь гэбэл, **партиин шиидхэбэрнүүдые бодото дээрэнь сэхэ шууд, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, партиин политикые олонниитэ зондо ойлгуулжа үгэхэ, арад зонтой партиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ хэрэгтэ туһалха, хүнүүдтэ хайхарамжатай, анхаралтайгаар хандаха, ажалшадай эрилтэнүүд болон хэрэгсэлнүүд тушаа саг сооно анхарал, оролдолго гаргаха** гэжэ КПСС-эй Устав соо хэлэгдэнэ.

Манай леспромхоздо 78 коммунист ажалладаг юм. Леспромхознай туршалга-харуулгын ажахы гэжэ нэрэтэй. «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дунда түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда эгээл түрүүлэн ороһон, доодо складай хүдэлмэри хүсэд оньһожоруулагдаа бэлэй. Манай жэшээгээр гэхэ гү, али манай дүй дүршэл хэрэглэн, иимэ хүдэлмэри республикын бусадшье леспромхозуудаар эхилһэн байна.

Шэнэ юумэ туршаха, үйлэдбэриин технологи үндэһөөрнь шэнэлхэ гээшэ тиимэ амархан хэрэг бэшэ. Эндэл бүхы коллективэй, түбхын түрүүндэ партийна организациин, коммунистнуудай хүсэ шадал, мэргэжэл шадабари харагдадаг, шалгагдадаг гээшэ.

Хэды олон бэрхэшээлтэй дайралдабашье, леспромхозой коллектив богонихон болзорто — 2—3 жэлэй туршада үйлэдбэрээ һэльбэн шэнэдхэжэ шадаһан байна. Энээнэй ашаар түсэбтэ найман жэлэй туршада модо бэлэдхэл 4 дахин, модо зөөлгэ 6 дахин дээшэлээ. Нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсэнь 78 процентээр ургаа.

Эдэ жэлнүүдтэ леспромхоздомнай шэнэ мэргэжэлтэд-операторнууд бии болоо. Автоматическа, полуавтоматическа лининүүд дээрэ ажаллаха операторай мэргэжэл эгээн түрүүшээр коммунистнууд П. П. Доронин, В. А. Мартынов, М. К. Рамазанов, В. А. Усов гэгшэд партийна организациин даабаряар шудалһан, мүнөө эрхим ажалаараа шалгарна.

Теэд манай партийна организациин абаһан шиидхэбэринүүд бултадаа саг болзортоо дүүргэгдэнэ гэхын аргагүй, энэ хэрэгтэ олохон дутагдалнууд үзэгдэһөөр.

Бага комплексно бригаданудта гидроклин хэрэглэдэг болохо гэжэ январь һарада шиидхэгдэһэн байгаа. Зүгөөр энээн тухай нёдондошье, урзандашье [...] дог бэлэй. Ондоо [...] үгы, хооһон хөөрэлд[...] нэ.

Шалтагааниинь [...] бидэнэр — бага компл[...] дануудай бригадирнар [...] тэрэниие үлүү юумэн [...] бди. Би өөрөө гидро[...] үедэ хэрэглээ һэм. Т[...] модотой участогта [...] харин модонуудай нар[...] тэрэниие ашаглахын [...] струкцинь тааранагүй [...] сэд түхэлөө олоогүй [...]

Гадна абаһан шиид[...] дүүргэлтые партком [...] сэндэнь хүргэхын тула[...] зэргэтэй байгаа. Иимэ [...] ногүй. Энэ асуудалаар [...] гаа шиидхэбэриин дүү[...] хан болотор шалгаагүй [...] участогта бии байһан[...] нууд складтаа хэб[...] тушаа манай участо[...] бэрилэгшэд-коммунист[...] лаа табяагүй байнаю.

Тиимэһээ саашадаа [...] организациин шиидхэб[...] гэлтые бүгэдэ ком[...] хэрэг гэжэ тооложо, х[...] шанга эрилтэтэйгээр [...] хала гэжэ һананам. [...] тав соошье энээн тухай [...]

Түрэл партиимнай [...] дын нээгдэхэ үдэр дүт[...] хэй. «1971 — 1975 ону[...] эй арадай ажахые хүг[...] жэлэй түсэб тушаа КПС[...] съездын Директивэну[...] КПСС-эй ЦК-гай п[...] модошод ехэ һонирхо[...] нилсажа, үнэн зүрхэн[...] на. Ой модоной, модо [...] гын ба целлюлозно-саа[...] мышленностиие са[...] жөөхэ асари ехэ түсэб[...] рые баясуулна.

Мүнөө хүдэлжэ бай[...] лэдхэдэг предприяти[...] бэе шэнэлхэ,... ой мо[...] болбосоруулгын промы[...] **предприятинуудта** [...] **сые, тухайлхада, 35** [...] **дээшэлүүлхэ** гэжэ [...] лэгдэнэ. Тэрэшэлэн [...] жэлэй туршада модо [...] **дээрэхи ажал ехэтэй** [...] **оньһожоруулха, бүри** [...] **на болон түхеэрэлгэнүү[...] рүүлхэ** гэжэ хараалагда[...]

КПСС-эй ээлжээтэ X[...] дын абаһан шиидхэбэри[...] дээрэнь бэелүүлхэ х[...] дынгөө хубита оруулха [...] дэнэр, коммунистнууда[...] нэрэ хүндын хэрэг боло[...]

Манай Клюевскэ [...] коммунистнууд энэ уя[...] мэдэрнэ. Бүри эдэ [...] ерээдүйн амжалтын [...] табихын тулада о[...] тиин съездын хүндэлэл[...] социалис уялгануудаа [...] гаар дүүргэжэ байнабди.

Минии хүтэлбэрилдэг [...] хид кварталай даабари [...] 400 кубометр модо б[...] һэн уялгаяа дүүргээд, [...] нээгдэхэ үдэр болотор [...] кубометр модо бэлэд[...] дэнхэй. Тиигэжэ квар[...] һөө гадуур 700 кубо[...] партиингаа съездэ [...] мнай.

Е. ВИ[...]
КПСС-эй гэшүүн, К[...] леспромхозой бага ком[...] бригадын [...]

ГЭР БАЙРА БАРИЛ[...]

Манай Эхэ ороной город, поселок, хүдөө нютаг [...] рилгын шэнэ район, шэнээр баригдаһан гэр бай[...] тагүй харахат. Наймадахи табан жэлэй туршада Со[...] да 518 миллион дүрбэлжэн метр гэр байра баригда[...] даа. Тэрэнэй ашаар 55 миллион шахуу хүнэй һуу[...] һайжаруулагдаһан байна. Һүүлшын арбан жэлэй [...] ноймнай арад зоной хахадынь шахуу шэнэ кварт[...] хой.

Совет гүрэн ажалшадай ажаһууха гэр байра олоо[...] гаа хажуугаар квартирын түлөөһэнэй ехэнхи хуб[...] даажа абадаг байна. Оронойнмай ажалшадай гүрэн[...] квартирын түлөөһэн дэлхэй дээрэ эгээл бага юм.

Совет хүнэй һуудал байдал он жэлэй ошохо бүри [...] жарна. Энэ диаграмма дээрэ харуулагдаһанай ёһоор [...] табан жэлэй хугасаа соо хамтадаа 565—575 миллион [...] жэн метр гэр байра баригдахаар хараалагдана. Ор[...] Хойто районуудай хүдэлмэришэд ба алба хаагшад[...] нэ предприяти болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй [...] гэрнүүдые богони болзорто баридаг болохо гэһэн [...] рилго КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй прое[...] бигдана. Гүрэнэй мүнгэ зөөриин хүсөөр дээдэ ба түс[...] һургуулинуудай, студентнэрэй байрлаха хамтын бай[...] бүри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдаха юм. Гэр байра [...] коопераци, мүн үмсын барилга улам хүгжөөгдэхэ [...]

Гэр байра барилгын болзор богони болгохо, [...] һайжаруулха асуудалнуудта Директивэнүүдэй проект [...] анхарал хандуулагдана. Шэнэ типовой проектээр [...] баригдажа эхилхэ юм.

Хото, хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй бол[...] мэри бүри үргэнөөр ябуулагдаха. 700 город ба бүд[...] тосхондо водопровод баригдаха. Гэр байрануудта газ [...] һуудал байдалда электрын элшэ хүсэ ехээр хэрэглэд[...] талаар хэмжээнүүд Директивэнүүдэй проект соо хар[...]

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РАЙОНОЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ГОЛ ЭРХЭНҮҮД БА УЯЛГАНУУД ТУХАЙ

(Үргэлжэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

...районой газар дээрэхи ню... шанартай автомобиль... барилга ба заһабарил... ...рилнэ; ниитэ гүрэнэй, ...областной удха ша... автомобильна харгые ба... зүбөөр ашаглахадань ту... ...гай автомобильна хар... ...гада, заһабарилгада кол... совхозуудые, промыш... транспортна, барилгын бо... бусад предприятинуудые, организацинуудые тог... хуулиин ёһоор хабаа... районой мэдэлэй тран... предприятинуудые, орга... ...дые хүтэлбэрилнэ; дээдэ ...дай мэдэлэй транспорт... ...тинууд болон органи... районой хүн зониие ...хэлхээ холбооной пред... ...д болон организацинуу... ябуулгын хойноһоо хи...нэ;

...р байрын, коммунальна ...дые, тэрэшэлэн һуурин ...дые болбосон түхэлтэй хэрэгые хүтэлбэрилнэ; ...тинуудай, эмхи зургаа... организацинуудай гэр бай... ...уальна предприятинуу... ...гануудые зүбөөр ашаг... ...н хойноһоо хиналта хэ... тосхонуудые болбосон болгохо хүдэлмэридэ ...ргаануудай мэдэлэй эмхи ...дые, организацинуудые ...н гуримай ёһоор хабаа... район дотор байһан бүхы ...тинууд болон организаци... газарые болбосон түхэлтэй хойноһоо хиналта табина;

Соведэй мэдэлдэ байһан гэр хубаарилна; гүрэнэй, коо... болон ниитын бусад ...нуудай байшангуудта ...талмай зүбөөр хубаарил...; гэр байра барилгын ...нуудые эмхидхэхэ тухай ...ри абана, тэдэнэй ажал хойноһоо хиналта хэнэ; ...да орохо нэгэн адли ор... ...гдоһон гуримаар эрхэ... ...нэ; арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, хангалгын эмхи зургаа... ...дишөөр, мүн коммуналь... хэрэгсэлээр хангаха хэм... ...улгануудые дүүргэлгэдэ, гэр байрые заһабарилгада, ...ргаанудай хүдэлмэрилэг... ...охихо гэр байрын, ажа... эрхэ нүхэсэл байгуулга... ...ой газар дээрэ байһан ...тинуудые, организаци... өөһэдынь зүбшөөлөөр ха...на;

районойнгоо газар дээрэ гү... кооперативна худалдаа най... ниитын эдеэ хоолые, мүн ...нгоо мэдэлдэ байһан худал... ...ааанай, ниитын эдеэ хоо... предприятинуудые, организ... ...ые хүтэлбэрилнэ, дээдын ...дай мэдэлэй худалдаа ... ниитын эдеэ хоолой ...инуудай, организацинуу... ...лмэриин хойноһоо хиналта ...онойнгоо мэдэлдэ байһан наймаанай, ниитын эдеэ предприятинууд болон ор... ...удай эд бараанай эрьесын түсэбтэ даабариие батална; потребительскэ обществонуудай уставые, потребительскэ кооперациин хэрэг эрхилхэ демократическа үндэһэн гуримые сахилгын хойноһоо хинана; колхозуудай худалдаа наймаа хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүдые абана; колхозуудай дэлгүүр дээрэ туһаламжа хүргэһэнэй түлөөһэ суглуулгын хэмжээе хуулиин тодорхойлһон хэмжээгээр ба гуримаар тогтооно;

26) хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха хэрэгые, районойнгоо мэдэлэй ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинууд болон организацинуудые хүтэлбэрилнэ, тэдэнэй финансово-ажахын ажал ябуулгын дүнгүүдые, абаһан олзо доходые тогтоогдоһон гуримай ёһоор хубаарилгые батална; дээдэ зурганууудай мэдэлэй ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинууд болон организацинуудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта хэнэ;

27) арадай гэгээрэлэй, һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдые, үхибүүдые һургуулиһаа гадуур хүмүүжүүлхэ хэрэгые хүтэлбэрилнэ; бүгэдэ ниитын уялгата һуралсалые бэелүүлнэ; районой бюджедтэ ородоггүй үхибүүдэй байшангууд, һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй, үхибүүдые һургуулиһаа гадуур хүмүүжүүлдэг эмхи зургаануудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта хэнэ; интернат һургуулинуудта, һургуулиин дэргэдэхи интернадуудта үхибүүдые байлгаха талаар, тэрэшэлэн һунаагдаһан үдэртэй һургуулинуудта (бүлэгүүдтэ) байдаг үхибүүдэй эдеэ хоолой түлөөһэнэй талаар эрхэтэдтэ хүнгэлэлтэ үгэхэ асуудалнуудые шиидхэнэ; бүгэдэ ниитын һуралсалай фондые тогтоогдоһон гуримаар хубаарилна; үхибүү үргэжэ абаха асуудалые шиидхэнэ, хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдые бэе дээрээ даажа абаха, хүмүүжүүлхэ хэрэг хүтэлбэрилнэ;

28) культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие, районойнгоо мэдэлэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые хүтэлбэрилнэ, хаана мэдэлтэй байһыень хараада абангүй, соёл культурын бусад эмхи зургаануудай ажал ябуулгые хинана; колхозуудай, совхозуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон бусад организацинуудай культфондын зөөриие хэрэглэхын хойноһоо хиналта хэнэ, хэрэгтэй сагтань эдэ зөөринүүдые хамтаруулжа хэрэглэхын тула, эдэ организацинуудай зүбшөөлөөр хэмжээнүүдые абана, хүн зондо кино харуулха хэрэгые хүтэлбэрилнэ;

29) районой элүүрые хамгаалха хэрэгые, районойнгоо мэдэлэй элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудые хүтэлбэрилнэ; дээдэ зурганууудай мэдэлэй элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта хэнэ, эхэнүүд болон үхибүүдэй байдал хамгаалха хэрэгые эмхидхэнэ; гэр байрын, ниитын байшангуудые барижа байха санитарна гурим сахилгые, һуурин тосхонуудай санитарна һайн байдалые хангаха хэмжээнүүдые бэелүүлнэ; халдабарита үбшэнүүдэй тараха ябадалые һэргылхэ, мүн тэдэниие усадхаха талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ;

30) агаарые, уһые, газарай хүрьһэ ба байгаалиин оршон байдалые хамгаалха гуримые сахилгын хойноһоо гүрэнэй хиналта хэнэ;

31) физическэ культурын ба спортын хэрэг хүтэлбэрилнэ; районойнгоо газар дээрэ спортивна байшангууд ба барилгануудые хаана мэдэлтэй байһыень хараада абангүй, хубаарилан бариха түсэб батална; олониитын амарха хэрэгые хүгжөөхэ, амаралтын газарые юумээр хангаха, болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэмжээнүүдые абана, амаралтын газарнуудые ашаглахын хойноһоо хиналта хэнэ;

32) районойнгоо газар дээрэхи ажалай хүсэнэй нөөсын тоо бүридхэл хэнэ, хубаарилна, тэдэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ талаар хэмжээнүүдые абана; юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые дүүргэһэн залуушуулые ажалда оруулха түсэб батална, энэ түсэбые бүхы предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудай дүүргэхыень хангана; ажал тухай хуулиие сахилгын хойноһоо, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудта ажалые хамгаалха, аюулгүйн техникын гурим сахилгын хойноһоо хиналта хэнэ; районойнгоо хүн зониие хангалгатай холбоотой предприятинууд болон организацуудай хүдэлмэриин үдэрые, сагые тогтооно;

33) социальна хангалгын хэрэг хүтэлбэрилнэ; хууляар тогтоогдоһон пенси болон тэдхэмжые саг соонь, зүбөөр тогтоохо ба түлэхэ ябадалые хангана; колхознигуудые социальна талаар хангалгын централизованно союзна фонддо, мүн колхознигуудые социальна талаар страхованиин централизованно союзна фонддо колхозуудай мүнгэ зөөриеэ саг соонь оруулжа байхын хойноһоо хинана, колхознигуудые социальна талаар хангалгын районой совет байгуулна, тэрэнэй ажал ябуулгые хинана; элүүр бэшэ байһан дээрэһээ өөрынгөө өрхэ эдлэжэ, уялгаяа дүүргэжэ шадахагүй наһаа гүйсэһэн хүнүүдые бэе дээрээ даажа абаха, харууһалха хэрэг хүтэлбэрилнэ: ажал хэхэ талаар врачай шалгалта хэдэг органуудай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта хэнэ:

34) арадай хиналтын районой комитет байгуулна, тэрэнэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилнэ; ССР Союзай, союзна, автономито республикануудай хуулинуудые, гүрэнэй дээдын засагай органуудай, гүрэнэй. управлениин органуудай бусад тогтоолнуудые сахиха ябадалые, гүрэнэй ниитын гуримые, социалис зөөриие, эрхэтэдэй, мүн гүрэнэй эмхи зургаануудай, предприятинуудай, кооперативна болон ниитын бусад организацинуудай эрхые, хууляар хамгаалагдадаг бүхы зөөри зөөшыень хамгаалха ябадалые хангана; хүн зондо хуули ойлгуулха ябадалые эмхидхэнэ;

35) хэрэгтэй сагтань Соведэй мэдэлэй хүтэлбэрилгын органуудай, тэрэшэлэн районой мэдэлэй предприятинууд, эмхи зургаанууд болон бусад организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй приказууд болон захиралтануудые болюулна; районойнгоо газар дээрэ байһан колхозуудай гэшүүдэй хамтын суглаануудай (түлөөлэгшэдэй суглаануудай), потребительскэ обществонуудай пайщигуудай хамтын суглаануудай (түлөөлэгшэдэй суглаануудай), колхоз хоорондын, гүрэнэй болон колхозуудай хамтын предприятинууд, организацинуудай түлөөлэгшэдэй суглаануудай, колхозуудай, райпотребсоюзай правленинүүдэй, бусад кооперативна организацинуудай, колхоз хоорондын, гүрэнэй ба колхозуудай хамтын предприятинууд болон организацинуудай Соведүүдэй хуулида таарахагүй шиидхэбэринүүдые болюулна; газар хэрэглэхэ, һуурин тосхонуудые бариха талаар, болбосон түхэлтэй болгохо, гэр байра, коммунальна, культурно-ажаһуудалай барилгын, байгаалиин, культурын хүшөө памятнигуудые хамгаалгын, хүн зониие социально-культурна, ажаһуудалай талаар хангалгын асуудалнуудаар дээдын зурганууудай мэдэлэй предприятинуудай, эмхи зургаанудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хуулида таарахагүй захиралта болон тогтоолнуудай дүүргэлтые болюулна;

36) эрхэтэдэй дурадхал, мэдүүлгэ болон гомдолнуудые саг соонь зүбөөр хаража үзэхэ ба шиидхэлгые хангана; районойнгоо газар дээрэ байһан колхозууд, совхозууд, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудта эрхэтэдэй дурадхал, мэдүүлгэ болон гомдолнуудые хаража үзэхэ хэрэг шалгана, эдэ асуудалнуудаар тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо хаража үзэнэ:

37) шиидхэбэриие дүүргээгүйн түлөө тогтоогдоһоной зэргээр захиргаанай үмэнэ харюусалга даахые хараалһан шиидхэбэри хуулиин тодорхойлһон гуримаар баталан абана:

38) паспортын гурим сахилгые хангана;

39) хэрэгтэй болоходонь байгаалиин аюултай тэмсэлгэдэ, тэдэнэй хойшолонгуудые усадхалгада колхозуудые, совхозуудые, предприятинуудые, эмхи зургаануудые болон бусад организацинуудые, мүн хүн зониие хабаадуулна;

40) бүхы тушаалта хүнүүд болон эрхэтэдэй, тэрэшэлэн предприятинууд. эмхи зургаанууд болон организацинуудай зүгһөө бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялга тухай СССР-эй хуулиие дүүргэхэ ябадалые хангана; районойнгоо газар дээрэ гражданска оборонные хүтэлбэрилнэ;

41) СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха, «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо, тэрэшэлэн союзна, автономито республикануудай шангуудаар шагнаха тухай хэрэг хаража үзэнэ. гүйлта хэнэ.

СТАТЬЯ 9. Районой ажалшадай депутадуудай Соведэй сесси дээрэ районой Соведэй мэдэлдэ байһан бүхы асуудалнууд харагдажа үзэгдэхэ ба шиидхэгдэхэ байна. Тиихэдээ имагтал сессинүүд дээрэ иимэ асуудалнууд харагдаха, шиидхэгдэхэ гэбэл:

депутадуудай түлөөлэлгые баталха; депутадуудай өөрынь мэдүүлгээр депутадайнь түлөөлэлгые болюулха; гүйсэдхэхэ комитедые һунгаха ба тэрэнэй бүридхэлые хубилгаха; саг үргэлжын комиссинуудые байгуулха, һунгаха ба тэрэнэй бүридхэлые хубилгаха; гүйсэдхэхэ комитедэй, саг үргэлжын комиссинуудай ажал тухай тоосоон;

гүйсэдхэхэ комитедэй таһагуудые, управленинүүдые байгуулха; тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые баталха, тушаалһаань сүлөөлхэ; арадай хиналтын районой комитет байгуулха, тэрэнэй бүридэл баталха, арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшые томилхо, тушаалһаань сүлөөлхэ; гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэ захиргаанай, хиналтын комиссинуудые, наһаа гүйсөөгүй үхибүүдэй хэрэг эрхилхэ комиссинуудые байгуулха; районой арадай сүүдэй түрүүлэгшые баталха;

районой ажахын хүгжэлтын, социально-культурна байгуулалтын холын хараата ба жэлэй түсэбүүдые баталха; колхозуудай, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай гүрэндэ продукт худалдаха түсэбүүдэй даалгабаринуудые баталха:

һунгагшадай захяануудые дүүргэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудай түсэбүүдые баталха;

депутадуудай эрилтээр шиидхэбэри абаха;

районой бюджет ба тэрэнэй дүүргэлтын тоосоо баталха;

районой бюджедые гүйсэдхэлгын үедэ нэмэжэ абтаһан олзо доходые, тэрэшэлэн жэлэй һүүлдэ оршые үлүүлэн дүүргэһэнэй гү, али гаршын талаар алмалта хэһэнэй ашаар бии болоһон мүнгые хэрэглэхэ тухай гүйсэдхэхэ комитедэй шиидхэбэриие баталха;

районой түсэблэлгые хаража үзэхэ, тиигээд гүрэнэй хүтэлбэриин иимэ түлөөлэлгэтэй дээдэ органуудай баталамжада тэрэниие табиха.

Союзна болон автономито республиканудай гаргаһан хуулиин ёһоор, имагтал районой ажалшадай депутадуудай Соведэй сессинүүд дээрэл харагдажа үзэгдэхэ, шиидхэгдэхэ бусадшье асуудалнууд хараалагдажа болоно.

СТАТЬЯ 10. Районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет Соведэй мэдэлдэ байһан асуудалнуудые, имагтал Соведэй сессинүүд дээрэ харагдаха, шиидхэгдэхэ асуудалнуудһаа бэшые, хаража үзэнэ, шиидхэнэ.

Районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет:

Соведэй сессиие зарлана, тэрээндэ бэлдэнэ; сессинүүдэй хоорондо Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэриие зохилдуулан хүтэлбэрилнэ; депутадайнгаа уялга дүүргэхэдэнь, депутадуудта шухала туһаламжа хүргэнэ;

районой ажахые хүгжөөхэ, районой социально-культурна байгуулалтын холын хараатай ба жэлэй түсэбүүдые, районой бюджет ба бюджедэй гүйсэдхэлэй тоосоое Соведэй баталамжада табина;

һунгагшадай захяануудые дүүргэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудай түсэбүүдые Соведэй баталамжада табина; тэдэнэй дүүргэлтые эмхидхэнэ, захяануудай дүүргэлтын ябаса тухай депутадуудта, хүн зондо мэдээсэнэ;

гүйсэдхэхэ комитедэй таһагуудые, управленинүүдые, районой мэдэлэй предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудые хүтэлбэрилнэ;

Соведэй сессинүүдэй хоорондо гүйсэдхэхэ комитедэй таһагуудай, управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй уялга дүүргэдэг хүнүүдые томилно, уялгаһаань сүлөөлнэ;

гүйсэдхэхэ комитедэй таһагуудай, управленинүүдэй бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые, районой мэдэлэй предприяти, эмхи зургаан болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые томилно, тушаалһаань сүлөөлнэ (районой Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй баталдаг тушаалнуудай бүридхэлэй ёһоор, гүрэнэй управлениин дээдэ органуудай зүбшөөлөөр).

Районой Соведэй гүйсэдхэхэ комитет тэрэнэй таһагууд болон управленинүүдэй мэдэлэй асуудалнуудые хаража шадаха байна.

СТАТЬЯ 11. Районой газар дээрэ байһан ба хүн зониие хангалгада шухала удха шанартай дээдэ зурганай мэдэлэй худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинуудай, организацинуудай, элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын ба соёл культурын эмхи зургаануудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые томилхо, тушаалһаань сүлөөлхэ хэрэг имагтал ажалшадай депутадуудай районой Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй зүбшөөлөөр бэелүүлэгдэнэ.

СТАТЬЯ 12. Ажалшадай депутадуудай районой Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй таһагууд, управленинүүд союзна, автономито республиканудай хуулиин ёһоор байгуулагдажа, бюджедтэ орохо гү, али ажахын тоосоон дээрэ байха.

Районой Соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй таһагуудай, управленинүүдэй түлөөлэлгэ союзна, автономито республиканудай Министрнүүдэй Соведэй баталһан дүримөөр тодорхойлогдоно.

СТАТЬЯ 13. Ажалшадай депутадуудай районой Соведэй депутат сессиин үедэ, гүйсэдхэхэ комитедэй, саг үргэлжын комиссиин заседаниин үедэ составтань һунгагдаһан байбал, үйлэдбэриин гү, али албанай уялгаһаа сүлөөлэгдэхэдөө, хүдэлжэ байһан газарһаа абадаг дунда зэргын салин абажа байха юм.

Депутадайнгаа уялга дүүргэжэ ябаһан районой Соведэй депутат районойнгоо хилэ дотор ниитэ хэрэглэмжын нютагай бүхы янзын транспортаар түлөөһэгүйгөөр ябаха эрхэтэй.

Ажалшадай депутадуудай районой Соведэй депутат районой Соведэй зүбшөөлгүйгөөр сессинүүдэй хоорондо — тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедэй зүбшөөлгүйгөөр предприяти, эмхи зургаан болон организацидаа захиргаанай үүсхэлээр ажалһаа гаргагдахагүй, колхозһоо гаргагдахагүй, тэрэшэлэн районой газар дээрэ уголовно харюусалгада хабаадуулагдахагүй гү, али арестовалагдахагүй зэргэтэй.

СТАТЬЯ 14. Ажалшадай депутадуудай районой Совет нютагай, мүн ниитэ гүрэнэй удха шанартай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эрхэтэдые үргэнөөр хабаадуулха ябадалые эмхидхэнэ.

Районой Совет ажалшадай үмэнэ Соведэй депутадуудай, гүйсэдхэхэ комитедэй, тэрэнэй таһагууд болон управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй уулзалга ба үгэ хэлэлгые саг соонь эмхидхэжэ, тэрэшэлэн хэблэл, радио болон телевиденеэр дамжуулан, өөрынгөө ажал ябуулга, саг үргэлжын комиссинуудай гүйсэдхэхэ комитедэй, тэрэнэй таһагуудай, управленинүүдэй хүдэлмэри тухай хүн зондо мэдээсэхэ байна.

Районой Совет район доторхи гүрэнэй, ажахын, социально-культурна байгуулалтын эгээн шухала асуудалнуудые колхозууд, совхозууд, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон бусад организацинуудта ажалшадай суглаануудые зарлажа, мүн эрхэтэдэй ажаһуудаг газарта зүбшэн хэлсэнэ.

Районой Совет районой һайн дуранай обществонуудай ажал ябуулгые залан ударидана, хүн зоной һайн дуранай органуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилнэ.

СТАТЬЯ 15. Ажалшадай депутадуудай районой Совет энэ Указаар хараалагдаһан эрхэ ба уялгануудһаа гадуур ССР Союзай, союзна, автономито республиканудай гаргаһан хуулиин ёһоор бусад эрхэ ба уялгануудые бэелүүлнэ.

СТАТЬЯ 16. Ажалшадай депутадуудай районой Совет тухай союзна республиканудай хуулиие энэ Указтай зохилдуулхые союзна республиканудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдтэ даалгаха.

СТАТЬЯ 17. Энэ Указтай ССР Союзай, союзна, автономито республиканудай мүнөө бэелүүлэгдэжэ байһан хуулинуудай зохилдуулагдан гаргагдаагүй саг болотор ажалшадай депутадуудай районой Соведэй ажал ябуулгые тодорхойлдог тогтоолнууд энэ Указда зүришэлдөөгүй байгаа һаа, хүсэндөө үлэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной мартын 19.

НАЙМАДАХИ ТАБАН ЖЭЛЭИ БАРИЛГАНУУД

„ХАДЫН УЛҺАНАЙ“ ФАБРИКА

Уралда асбестые хадын улһан ...нэрлэдэг юм. Энэ үнэтэ ми...ралые эндэ хоёр зуун табин ...ай саада тээ олоһон байгаа. ...өөтор үнгэтэй, зөөлэхэн шу... һудал газар доро холо ...дэг. Байгаалиин баялиг бэ...гшэдэй нэгэ тиимэ һудал ...ой, задалжа үзэхэдэнь, утаһа...тай болон һалашаһан юм гэдэг. ...ын улһан галда дүрэдэггүй, ...н бүхэ, зариманиинь ямаршье ...лөтаһаа «айдаггүй» байба.

...эрэжэлтэдэй шэнжэлжэ үзэһэнэй ёһоор, асбестые тон нариихан утаһан мэтэ болгон задалжа болохо байна. Нэгэ грамм тиимэ утаһаар 20 километр ута ниитхэ һубижа болохо юм. Тиимэ ниитхэ булад проволокоһоо бүхэ байдаг.

Тиимэ һэн туладань, энэ минералаар техникэдэ, арад зоной ажаһуудалда хэрэглэгдэхэ элдэб янзын эдлэл хэдэг. Асбестаар галда дүрэдэггүй ээрэдэһэ ба соргонуудые, шифер ба тормозой колодконуудые, автомашинын сцеплениин диск ба хубсаһа хунар, фильтр болон бусад олон зүйлнүүдые бүтээдэг байна.

Бажановска асбестын уурхай Ураалда эгээл томонь болоно. Тэндэһээ 80 жэлэй туршада энэ үнэтэ минерал малтагдан абтана. Мүнөөшье нөөсэнь ехэл байһаар. Асбест малтан абадаг уурхайнуудай гүнзэгынь 100 метрһээ үлүү доро оронхой. Горнягуудай тодорхойлһоной ёһоор, асбестын һудал газар доро 500 гаран метр холо байдаг юм. Хадын улһа бүри ехээр абадаг болохын ...э шанаржуулгын фабрика баригдаа. Энэнь «Ураласбест» комбинадай зургаадахи, манай орон доторхи эгээл томо фабрика болоно.

Шэнэ фабрикые бүхы оромнай бария юм. Парти болон комсомолой уряагаар тэндэ хэдэ мянган ажалшад һайн дураараа ошонхой. «Бидэ Тагилһаабди», «Би азербайджанби», «Бидэ Чувашһаабди», «Магниткынхид эндэ баһал бии...» гэжэ главна корпусой нэгэ шахтын ханада бэшээтэй байдаг. Тус коллективэй намтарые эдэ үүргэнүүд эли тодоор гэршэлнэ.

Фабрикадахи бутаруулдаг комплекс манай орондо бүтээгдэһэн, ехэ хүсэтэй түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Эндэ тон томо шулуу бутаруулжа болохо юм. Жэжэ болгогдоод, һайса хатаагдаһан руда транспортёроор дамжуулагдажа, агаарай хүсөөр асбестын утаһанай илгагдадаг түхеэрэлгэдэ хүргэнэ. Фабрикада шэнэ фильтрнүүд «хүдэлнэ». Тэрэнэй ашаар фабрика соо шорой тооһон үгы шахуу байдаг.

Энэ предприятида арба мянга гаран элдэб янзын түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Гэхэтэй хамта, олонхи участогуудтань операторнууд харагдадаггүй шахуу гэхэдэ буруу болохогүй ха. Үйлэдбэриин бүхы хэрэгүүд автомадаар, оньһон аргаар бүтээгдэнэ. Жэшээлхэдэ, томо гэгшын 30 фильтр ба бусад түхеэрэлгэнүүдые гансахан Тамара Козлова хүдэлгэдэг. Хэдэн жэлэй саана Тамара комбинадай фабриканuудай нэгэндэ хүдэлхэ зуураа, операторай мэргэжэл һайнаар шудалһан байгаа. Шэнэ техникэ мүн лэ түргэнөөр шудалаа. Тамара мүнөө үдэшын дунда һургуули дүүргэхэнь, спортдо ехэ дуратай юм.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада «Ураласбест» комбинадай коллектив хадын улһа малтан абалгаяа 30 гаран процентээр нэмэһэн байна. Энээндэ шэнэ фабрикын коллективэй оруулһан хубитань ехэ. Советскэ Союзай асбестын ехэхэн хубииень ураалайхид үгэнэ, тэндэһээ дэлхэйн 50 гүрэндэ энэ үнэтэ минерал худалдагдана.

Ураалай шанаржуулагшад КПСС-эй XXIV съездын нэгдэтэр предприятияа гүйсэд хүсэндэнь хүргэхэ зорилготойгоор ажаллажа байна. Энэнь хараалагдаһан болзорһоо 4 һараар урид болоно.

В. СТАРИКОВ,
ТАСС-ай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: **бэлэн продукциин склад соо. Шанаржуулгын фабрикын корпус.**

ТАСС-ай фотохронико.
Свердловско область.

Ехэ удха шанартай проект

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). КПСС-эй болохоёо байгаа съездэнь гансал Советскэ Союзда удха шанартай бэшэ гээд Швециин «Норшенсфламман» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай хэдэн статья толилхо зуураа, «Директивэнүүд уласхоорондын ехэ удха шанартай» гээд тэрэ газетэ тэмдэглэбэ.

Онсо байдал соносхогдобо

БУЭНОС-АЙРЕС. Кордове городто онсо байдал Аргентинын засагаархид соносхобо. Аргентинын промышленна энэ томо центртэ боложо байгаа забастовкунуудые дарахын тула тэрэ хэмжээн абтаһан байна. Ажалайнгаа эрхэ байдал һайжаруулха, салин хүлһэеэ нэмээхэ, демократическа хубилалта бэелүүлхэ эрилтэ ажалшад табина.

Сэрэгэй томо подразделенинүүд засагаархидай захиралтаар энэ городто ябуулагдажа, жагсаалнуудые тараахын тула юушье хэхэ эрхэ тэдээндэ үгтэһэн байна. Забастовкунуудые хүтэлжэ байгаа профсоюзна ударидагшадые бултыень арестовалха гэһэн захиралта тэдээндэ үгтэбэ. Хоёр хүдэлмэришэдые полициинхид алаһан, олон зониие шархатуулһан, 300 гараниие арестовалһан байна.

Хэһээлтын хэмжээнүүд шангадхагдана

ЛОНДОН. (ТАСС). Ольстерто ёһо гурим сахихын тулада Англиин ушөө 1.300 солдат тэрэ орондо ойрын сагаар ябуулагдаха гээд Англиин оборонын министерство мэдээсэбэ.

Тэдэнэй хүрэжэ ошоходонь, Хойто Ирландидахи Англиин сэрэгүүдэй тоо 10 мянган хүн болохо. Улад зондо эсэргүү хэһээлтээ шангадхаха гэжэ Лондоной правительствын, Хойто Ирландиин засагаархидай түхеэржэ байһыень Ольстер худар сэрэгүүдые ушөө нэмээжэ эльгээһэн ушар харуулна.

ХИЛЫН саанаһаа

АНГЛИИН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ШАНГА ТЭМСЭЛ

ЛОНДОН. ТАСС-ай корр. В. Никитин иигэжэ дамжуулна: ажалшадай забастовко хэхэ эрхые хизаарлаһан правительствын хуулиин проектдэ эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн хүдэлөөндэ Англиин гурба миллион шахуу хүдэлмэришэд мартын 18-да хабаадаа.

Имагтал Англиин түбэй газар нютагуудта миллион үлүүтэй хүн забастовкодо хабаадаһан байна. Шотландида 250 мянган хүн хүдэлмэридөө гараагүй.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, мартын 18-най забастовко хабаадагшадайнгаа тоогой зэргээр мартын 1-дэ болоһон Англиин ажалшадай тэмсэлдэ орходоо һураггүй ехэ байшоо. Англиин хүдэлмэришэн ангиин түгэлдэр хүсэтэй байһые монополинууд мэдэрхэ баатай болоо гээд «Файнэншл таймс» газетэ бэшэнэ.

Индохитадтахи дайн байлдаан

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Орондонь добтолон ороһон Сайгоной туһамаршадай сэрэгүүдтэ эсэргүү добтолгонуудые Лаосой арадай сүлөөрэлгын армиин отрядууд хэжэл байһаар. Патриодуудай сохилтонуудта дайрагдаһан дайсад өөһэдынгөө эзэлжэ байһан газар нютагуудые орхёод, мэгдэн тэрьедэжэ гарана. Жэшээлхэдэ, мартын 18-да Урда Вьетнамай 1-дэхи полкын үлэгдэлнүүд «Браун» гэжэ нэрлэгдэдэг ехэ буунуудай буудалгануудаар дэмжэгдэдэг газарһаа мартын 18-да түргэнөөр гаргагдаа. Полкын хүнүүдэй 80 шахуу процентнь хүлһөө буулгагдаһан байна.

Урда Вьетнамай хилэһээ 4 милиин газарта байдаг «Браво» гэжэ буудалгын бааза баһал аюултай байдалда оронхой.

ПАРИЖ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Кхесаньдахи американ баазые Урда Вьетнамай патриодууд ракетэ-артиллереэр таһалгаряагүй буудажал байһаар.

У. Роджерс пресс-конференци үнгэргэбэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). «1967 оной дайнай урда тээ байһан шугамаар Израиль Египет хоёрой хоорондохи хилэ гаргаха гэһэн политика США баримтална», гээд гүрэнэй секретарь У. Роджерс пресс-конференци дээрэ хэлэбэ. «Аюулгүйн Соведэй резолюци болбол, бусадай газар дайдые эзэмдэжэ болохогүй гэжэ тэмдэглээ һэн», гээд Роджерс баһа хэлэбэ.

Гэхэтэй хамта, «Аюулгүйн Соведэй тэрэ резолюциие Гаазын район тушаа хэрэглэжэ болохогүй. Эзэмдэһэн бүхы газар дайдаһаа Израиль гаража ошохо ёһотой гэжэ бидэнэр хэзээшье хэлээгүй һэмди», гээд Роджерс түрүүн хэлээшэеэ мэлзэжэ оробо.

Эзэмдэгшэдэй террор

АММАН. (ТАСС). Эзэмдэһэн араб газарайнгаа улад зониие Израилиин сэрэгэйхидэй зобоожо, тамалжа байһан шэнэ баримтанууд эли болобо. Иордан мүрэнэй баруун эрьедэхи Вифлеем гэжэ районой Бейт-Баджар гэжэ хүдөө тосхоной 41 гэрые январиин һүүлээр эзэмдэгшэд тэһэлжэ хаяба. Эсэргүүсэлгын Палестиныи хүдэлөөндэ хабаадана гү, али тэдэниие дэмжэнэ гэжэ гэмнэгдэһэн тэрэ гэрнүүдэй эзэд — арабууд арестовалагдаһан байба.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ҮНЭР ЭХЭНҮҮДТЭ— ҮНДЭР ШАГНАЛ

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1971 оной мартын 18-най Указаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй зүгһөө республикынгаа олон үхибүүтэй 149 эхэнэртэ «Эхын алдар» гэһэн орден ба «Эхын медаль» барюулба. 1-дэхи шатын «Эхын алдар» гэжэ орденоор Яруунын аймагһаа Нарһатын совхозой хүдэлмэришэн Ц. Г. Цымбылова, Таһархай һууринай гэрэй эзэн эхэнэр Д. Б. Будаева, Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй культурын байшангай хүдэлмэрилэгшэ В. Г. Попова, Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Б. Б. Линхоева, Хяагтын аймагһаа Ехэ Хүдэри һууринай гэрэй эзэн эхэнэр З. Д. Тимухина, «Заря» колхозой гэшүүн В. И. Соколова, Мухар-Шэбэрэй аймагай Бар һууринай гэрэй эзэн эхэнэр Е. Т. Федорова, Улаан-Үдын аймагай Хүйтэн һууринай гэрэй эзэн эхэнэр Н. И. Ефремова, Хориин аймагай Тээгдэ һууринай гэрэй эзэн эхэнэр Р. Ц. Доржиева, ажалшадай эрилтэ хангаха комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Р. Батожапова гэгшэд шагнагдаа.

II-дохи шатын «Эхын алдар» орденоор Яруунын совхозой хүдэлмэришэд Д. Д. Батуева, Ц. Ц. Ринчинова, Яруунын аймагай Ширингэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. А. Шоноева, Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхозой гэшүүн М. Ж. Мальжунова, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Ж. Б. Галсанова болон бусад хамта 17 эхэнэр шагнагдаба.

Мүн тэрэшэлэн 3-дахи шатын «Эхын алдар» орденоор республикымнай олон хүүгэдтэй 26 эхэ шагнагдаһан байна. Тиихэдэ 1-дэхи шатын «Эхын медальда» 41, 2-дохи шатын медальда—55 хүн хүртөө.

«Элүүрые хамгаалгые саашадань һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлхэ»,— гэжэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа. КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект соо хэлэгдэнэ. Энэ талаар Улаан-Үдэ хотодо ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Һаяхан геологическа гудамжада шэнэ аптекэ ашаглалгада оробо. Энэ аптекэ табан дабхар гэрэй доодо дабхарай хахадыень эзэлнэ. Аптекэ мүнөө үеын шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

АМИТАДЫЕ НАЙМААЛДАГ МАГАЗИН

Улаан-Үдэ хотын Ербановай нэрэмжэтэ үйлсэдэ «Зоомагазин» гэжэ гаршагтай, ехэ багагүй хүнэй тон һонирхомоор магазин оршодог. Энэ магазин республика доторнай гансахан. Тиимэһээ тэрэнэй онсо шэнжэтэй хүн бүхэн танилсаһай гэжэ һанагдана.

Москва, Эрхүү, Ленинград, Шэтэ городуудай зоокомбинадууд тус магазиниие элдэб янзын амитадаар хангадаг юм. Тиимэһээ гоёор дууладаг канарейкэ, хү һажаадаг тоти шубуу, алтан загаһа, мүн бусадшье түрэлэй элдэб жаахан загаһануудые гэр бүлэдөө, хүүгэдэй саад болон һургуулиин тусхай таһагуудые шэмэглэхэеэ абажа болохо байна.

Эгээ мүнөө Жака гэжэ тоти шубууд наймаанда ерээ. Тэдэнь залуухан. дуугаржа үшөө һургагдаадүй.

Тэрэниие үгэ хэлүүлжэ һургахын тула байрыень харанхы болгоод. үдэр бүри нэгэ үгэ зааха, «хэшээл» үгэхэ ёһотой. Дуугаржа һураадүй тотиие ямаршье хэлэн дээрэ һургажа болохо юм. Харанхы газарта хэшээл үгэхэдэ, тоти анхаралаа тэрээндэ ехээр табидаг юм. Хэрбээ гэрэлтэй байбалнь, шубуун ондоо юумэндэ һамаараад, анхаралаа һайн хандуулжа шадахагүй. Тиимэһээ хэшээлэй үрэ бага байжа магад,— гэжэ магазинай хүдэлмэрилэгшэ Н. Е. Стригалева хөөрэнэ.

Сэлэнгын аймагта Химнэ голые үгсэжэ амитадые бариха зорилготой хэдэн мянган гектар газар магазинай мэдэлдэ үгтэнхэй. Гүрөөһэн, шэлүүһэн, зээгэн, шандаган, манул гэжэ зэрлиг хөөшхэ, баабгай, жэрхи, бодон гахай болон бусад амитад тэндэнь амидардаг. Тэндэ баригдаһан амитад зооциркдэ худалдагдадаг, хилын саанашье ябуулагдадаг.

Һаяхан тэндэһээ баабгайн һара хүрөөгүй хоёр гүлгэн магазинда тушаагдаа. Угжаар тэжээгдэжэ байһан тэрэ хоёр Эрхүүгэй гүрэнэй циркдэ худалдагдаба. Тэдэнэй хуби заяан тухай циркын артист [illegible] магазинай коллективтэ [illegible] жа байхые найдуулаа. Н[illegible] ды жэл болоод байхад[illegible] гайн эдэ хоёр гүлгэдтэй [illegible] аренэ дээрэ уулзажал[illegible] хобди.

Элдэб амитад болон [illegible] дые бариха, үсхэхэ гэбэл [illegible] руу хэрэгсэлнүүдые түс[illegible] зинһаа худалдажа абахад[illegible] лоно. Тэдэниие тэжээхэ, [illegible] лүүлхэ юумэн эндэ ходо[illegible] бэг байдаг. Амитадай [illegible] айбала, янза бүриин [illegible] хэмэл сөөрэм магаз[illegible] лэ худалдагдадаг. Иимэ [illegible] мүүдые нүхэдтөө, үхибү[illegible] бэлэглэхэдэ ехэ һонир[illegible] байдаг гээшэ. Тиихэдэ [illegible] ехэтэй зүйлнүүд зэли[illegible] ёһоор худалдан абтадаг. Т[illegible] һээ уридшалан ээлжээндэ [illegible] хоо бү мартагты.

Энэ магазинһаа шубуу [illegible] али загаһа абажа олошо[illegible] бал, заримыень магазин[illegible] гээрнь тушаахада болохо [illegible] Байгша ондо тус магазин[illegible] дэн зуун элдэб амитад [illegible] шубуун тушаагдаха т[illegible]

Үнгэрэгшэ жэлдэ У[illegible] Үдын Октябрьска, мүн П[illegible] калиин районууд, «Теп[illegible] бор» завод мянга гаран [illegible] гэй амитадые энэ магаз[illegible] абаһан байна.

Республикымнай ой тай[illegible] гүрөөлөөр, шубуу шон[illegible] баян гээшэ. Тиимэһээ [illegible] холтой зүйлнүүдые [illegible] тэрэнээ амитадай маг[illegible] тушаадаг болоо паамнай, [illegible] лэ байгаа.

В. ТОКТОХОЕВА.

ТАЛААН БУУГАА

Эхэнэрнүүдэй һайндэрөөр гараһан лотерейн биледэй шүүбэриие Железнодорожно районой нөөсэлгын касса түлэжэ эхилбэ.

Шүүбэрнүүдэй дунда 82 түхэригэй 62 ковёр, 177 түхэригэй 2 ковёр, 250 түхэриг сэнтэй хоёр холодильник, нооһон пулаадууд тудаа.

Г. КОРНАУХОВА.

«ИВОЛГА»— МАЛШАДТА

Хамниин сомоной Советдэй XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ниитын адууһа малай фермэ, отаранууд ажахын түб һууринһаа хэдэн арбаад километрэй зайда байдаг юм. Тиимэһээ колхозой правлени болон партком холын малшадые хэрэгтэй юумээрнь сагтань хангаха асуудалда ехэ анхарал табидаг болонхой.

Һаяхан колхозой мүнгөөр худалдан абтаһан «Иволга» гэжэ 22 радиоприёмник холын малшад, хонишод, адуушадта бэлэглэгдэбэ. Иимэ түхэлэй радиоприёмнигууд багахан аад, абажа ябахади тон зохид юм.

Тиигэжэ колхозой малшад холын нютагуудта ажаһуудаг, ажалладагшье һаа, түрэл оронойнгоо, мүн республикынгаа шэнэ һонинтой үдэр бүри танилсажа байха аргатай болобо.

Манай корр.

Захаамин.

ХАТАРАЙ ХАЛУУН ОЛЬҺОН СОО

Цыдэн Бадмаев бүри үхибүүн ябахадаа, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадажа, һургуулиин нааданда, зүжэгтэ хабаададаг, дууладаг, ехэнхидээ хатардаг һэн. Һүүлдэнь эсэд гээд, магнайдань бушхаһан хүлһэеэ аршажа, хүшэгын саана зогсоходоо, нүхэдөйнгөө баяртайгаар альга ташалдахые урмашан шагнадаг бэлэй. Тэрэ үедөө артист болохо гэһэн хүсэлдэ эзэлэгдэһэн байгаа бээзэ.

Бэлигтэй хүбүүн хореографическа училищида абтажа, М. С. Арсеньева, Т. К. Глязер гэдэг балетмейстернүүдэй хүтэлбэри доро классическа хатарай оньһо шудалаа. Һүүлдэнь эдир хатаршан СССР-эй Ехэ театрай дэргэдэхи хореографическа училищида һуралсажа, В. Преображенский, М. Леонтьева болон Н. Голышева гэдэг дүршэл һайнтай багшанарта заалгаба.

Буряад орондоо бусажа ерээд, арбан долоотой хүбүүн оперо, балетдэй театрай бусад хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта үндэһэн хатараа хүгжөөлсэбэ. Тэндэ хүдэлжэ байхадаа, классическа болон буряад олон балетдэ гол рольнуудые наадажа, театрта дуратайшуулай баясхаланда хүртэдэг һэн. Зүгөөр Аданай «Жизель» гэжэ балет соо Альбертын, баһа П. Чайковскиин «Хун шубуута нуур» соо Зигфридэй рольнуудые гүйсэдхэһэниинь артистын намтарай хуудаһанда гол һуури эзэлдэг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ (1943—1944 ба 1945 онууд) нүхэдтэеэ Белорусска болон Зүүн фронтнуудта ошожо, дайсадтай түлалдажа байгаа совет сэрэгшэдтэ уран бэлигээ харуулалсадаг, түрэл театрайнгаа сценэ дээрэ наада табилсадаг байгаа. Дайнай һүүлээр Лариса Сахьяноватай хамта Берлиндэ болоһон Бүхэдэлхэйн залуушуулай ба студентнэрэй гурбадахи фестивальда хабаадалсаад, ГДР-эй, Магдебург, Потсдам болон бусад хотонуудаар гастрольдо ябаа. Мүн баһа Монгол, Венгри, Хитад ошоһон, оронойнгоо томо хотонуудаар аяншалаа юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ бэлдэһэн «Дэлхэйн арадуудай хатар» гэһэн программаараа Цыдэн Бадмаев олондо мэдээжэ болоо. Алибаа яһатанай үндэһэн хатарые наадахадаа, бэлигтэ артист бүхы сэдьхэл бодолоо, уран шадабарияа элсүүлэн хатаржа, тон өөрсэ янзын образуудые гаргадаг. Тэрэнэй хатарнуудые хараһан лэ хүн хара сагаан хоёрой зүрилдөөе, тэмсэлые ойлгожо, һайн талынь илахада, угаа ехээр урмашадаг.

Цыдэн Бадмаев имагтал хатаршан бэшэ, мүн хатарые найруулан табигша байха юм. Жэшээнь, Эрхүүдэ Пуниин «Эсмеральдые» табяа. Мүн баһа «Зол жаргалта эдир наһан», «Баяр», «Залуушуулай хатар» гэхэ мэтэ хоёр хүнэй гүйсэдхэхэ хатарнуудые найруулһан, тэдэнь Берлиндэ болоһон фестивальда харуулагдаа һэн.

Цыдэн Бадмаев мүнөөшье эсэшэ сусашагүй ажалаа ябуулһаар. Буряадай ажалшад, Агын малшад, аха дүү, Тувагай, Хальмагай, Дунда Азиин хүн зон буряад хатаршын уран бэлигые һайхашаан альга ташаһаар. Буряадай габьяата артист Цыдэн Бадмаевай абаһан бэшэгүүд соо тэрэнэй искусствада дурлаһан хүнүүдэй баяр баясхалан билтаран байдаг.

Е. ГОЛУБЕВ, В. НИМБУЕВ, А. ПОЛИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Бадмаев.

ХЯМДАРҺАН ШЭНЭ СЭНГЭЭР

— Коля, ши арайл яарад гээш. Нэгэ хэдэн хоног соо хүлеэгээ һаа, зуугаад түхэригөө алмаха һэнш,— гээд, дүшөөд наһанай нэгэ хүн зэргэлжэ байһан нүхэртөө хандаба.

— Хамаагүй. Бишни энэ мопед абахаяа ерээд байнаб,— гээд тэрэнь харюусаба. Иимэ удхатай хоорэлдөөн эдэ үдэрнүүдтэ аймагай магазинуудта ходо болоно. Хабарай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, зарим эд бараанай гүрэнэй розничо үнэ сэнгэй доошолһоной һүүлээр магазинуудта хүн зон олон, хүлгөөтэй болонхой.

Мартын түрүүшын арбан үдэрэй туршада Мухар-Шэбэрэй аймагай һуурин тосхонуудай магазинуудһаа ажалшад доошолуулагдаһан сэнгээр 14 телевизор, хубсаһа угаадаг 10 машина, хэдэн мотоцикл, мопед болон бусад зүйлнүүдые худалдан абаа.

Хүдөөгэй ажаһуугшадта хубсаһа угаадаг машина түрүүшын ээлжээнэй хэрэгсэл болонхой. Тиимэһээ урдань «Белка» түхэлэй машина худалдан абахадаа хүдөөгэйхид 100 түхэриг түлэдэг һаа, мүнөө 80 түхэригтэ болоо. Айл бүхэн 20 түхэриг алмана.

Түрүүшын хэдэн үдэрэй туршада Мухар-Шэбэр тосхондохи универмагай наймаалагшад хубсаһа угаадаг доошолуулагдаһан сэнтэй 5 машина, 5 телевизор, арбаад капрон нэмэргэ гэхэ мэтэ зүйлнүүдые худалдаба. Урда тээхи үдэрнүүдтэ орходоо эдэ хэрэгсэлнүүд һураггүй олоор наймаалагдана. «Коммунизм» колхозой гэшүүн Михаил Красинский, ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд Степан Оленников гэгшэд «Изумруд», Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин багша Аверьян Калашников — «Атлет» түхэлэй телевизорнүүдые шэнэ сэнгээр худалдан абаба. Нүхэр Калашников «Атлет» телевизор доошолуулагдаһан сэнгээр худалдан абахадаа, аяар 115 түхэриг алмаба. Гэр бүлынь бюджедтэ энэмнай горитой мүнгэн шуу. Иимэ жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа. яһала олон.

— Һара соо хүдэлжэ олохо мүнгэ [illegible] римнил даа,—гээд Аверьян Михеевич [illegible] хилэн зугаална.

Зарим түхэлэй телевизор, мопед, мо[illegible] хубсаһа угаадаг машина, нэмэргэ болон [illegible] зүйлнүүдэй үнэ сэнгэй доошолуулаг[illegible] аймагай ажалшад аяар 40 мянга тухай [illegible] ригэй ашаг олзодо хүртөө.

— Телевизор, хубсаһа угаадаг ма[illegible] мотоцикл, мопедүүд мүнөө хүдөөдэ түрү[illegible] ээлжээнэй хэрэгсэл болонхой. Эдэ зүй[illegible] тэ захил хаа хаанагүй магазин, а[illegible] бүхэндэ орожол байдаг һэн. Харин эдэ [illegible] сэлнүүдэй үнэ сэнгэй доошолһондонь, [illegible] худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд [illegible] баяртайбди. Юуб гэхэдэ, хүнүүдэй эд [illegible] урма баяртайгаар худалдан абахадань, [illegible] надта ехэ зохид байна бшуу—гээд, а[illegible] эд хэрэглэгшэдэй коопераниин ахалагш[illegible] варовед С. С. Слепнева хөөрэнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ҮБГЭРӨӨШЬЕ ҺАА, АЖАЛЛАҺААР

Гурбан жэлэй саада тээ барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин коллектив хүдэлмэришэн Анатолий Емельянович Арефьевые амаралтада үдэшэһэн юм. Тэд энэ хүмнай миин һуужа шадахагүй дээрэһээ бэеэ һамааруулха ажалтай болохо гэжэ бодоһон байгаа бшуу. Олоһон ажалынь агнуури байба.

Бага балшар наһанһаа агнуурида дуратай байһан А. Е. Арефьев үндэр наһатай болобошье зундаа барилгада хүдэлөөд, үбэлдөө «зөөлэн алта» бэдэрхэеэ ой, тайга махадаг болоо һэн. Тиин хэдэн зуун түхэригэй булга, хэрмэ, һолонго болон бусад ангай арһа жэл бүхэндэ гүрэндөө тушаадаг болонхой юм.

1970—1971 онуудай агнууриин хаһа соо 120 хэрмэ, 5 булга, нэгэ шэлүүһэ, хоёр үнэгэ гэхэ мэтые тэрэ бариһан байна. Мүнөө баабгайн эшээнһээ гаража байха үедэ нүхэр Арефьев договор баталаад, баабгай агнахаяа ойдо гарахань.

Мүн намартаашье тэрэ миин һуудаггүй. Олохон лэ килограмм һамар, жэмэс, һархяаг суглуулжа, гүрэндэ худалдадаг байна.

Д. КОЛМАКОВ.

Ахын аймагай түб Орлик тосхондо арадай театр эмхидхэгдэһээр удаан болоогүйшье һаа, тэндэхи артистнар арад зоной дунда хүндэтэй болонхой. Энэ зураг дээрэ «Шүдхэртэй сүндүүг» гэжэ зүжэгэй нэгэ үзэгдэл харуулагдана.

К. ГАБАЕВАЙ фото

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: [illegible] Министрнүүдэй Соведэй [illegible] СССР-эй Верховно Соведэй [illegible] диумэй Указ. «Республ[illegible] нэгэ үдэр» гэһэн гаршаг[illegible] информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: [illegible] люйн цементнигүүд—[illegible] вахтада» гэһэн ниитэ гарша[illegible] ро тусхай материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: [illegible] эй Верховно Соведэй През[illegible] мэй Указай түгэсхэл. Хилын [illegible] наһаа абтаһан ТАСС-ай мэд[illegible] нүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: О. [illegible] линай корреспонденци. Шо[illegible] мүрнүүд. Соносхолнууд.

БЭРХЭШ ДАА, ЛЕНА!

Нарһата тосхоной Советскэ үйлсэдэ ажаһуудаг Валинджановтан һаяын нэгэ үглөөгүүр гэрээ газааһаань шэбхэдээд, ажалдаа ошоһон байгаа. Гэртэнь хоёртой, гурбатай хүүгэдынь хаалтатай үлэһэн байба.

Сагай ошохые хүлеэжэ ядаһан бишыхан хоёр үхибүүд радиоприёмнигоо дуугаргаба хаш. Уданшьегүй тэрэнь «замыканида» орожо, гэр соонь гал боложо захалаа ха.

Үглөөнэй 11 часта Нарһатын дунда һургуулиин 2-дохи классай һурагша Лена Геполова энэ үедэ үйлсэдэ ябаа. Сонхоор гаража байһан утаа хараһан Лена дары түргэн гэр тээшээ харайба. Үүдэнэй шэбхэ һута татажа Ленын гэртэ ороходонь, хүүгэд хүлгэнхэй байба. Удаан бодожо байнгүй басаган үхибүүдые газаашань гаргаад, гэрэй эзэн эхэнэрые дуудахаа хэлхеэ холбооной отделени тээшэ шадал мэдүүлэн харайба. Почтальонко Г. Валинджапова хүниие олоор суглуулжа, болохоёо байһан аюул дары түргэн зайлуулагдаһан байна.

Ингэжэ һубэлгэн, хурса юһэ наһатай Лена басаганай ашаар Валинджановтанай бүлэ хохидолдо ороогүй ха юм.

Һайн һайхан ябадал гаргаһан Лена Геполовада абарагдаһан үхибүүдэй түрэлхидэй, Нарһатын дунда һургуулиин дирекциин зүгһөө баяр баясхалан хүргэгдэбэ.

Ж. ДОРЖИЕВ.

Ярууна.

ХҮРШЭНЭР АЙЛШАЛАЛСАНА

Аймагай культурын таһагай нүүдэл клубай директор Владимир Петрович, Түгнын хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Вера Иванова, «Эрдэм» совхозой 3-дахи отделенидэ ажаһуугша Екатерина Чимитова, тракторист Буянто Будаев болон бусад эрхим һайнаар гүйсэдхэһэн номернуудаа Улаан-Үдын ажалшадта харуулха эрхэтэй болобо.

Уран һайханай нааданда хабаадаһан Мухар-Шэбэрэй зуугаад артистнар Бэшүүр тосхондо һонирхолтой концерт табижа, хүршэнэрөө ехэтэ баясуулба.

Манай корр.

ЗОНОЙ НЮДЭН ХУРСА

БОЛОҺОН УШАР

Автобусой буудал тээшэ яаража ябаһан хүн Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсэ хүндэлэн гарахаар тэгүүлбэ. Теэд үйлсөөр ябаһан машинын доро орошоо. Энэмнай нюдэ сабшаха зуура болоһон ушар.

Удангүй ГАИ-гай дежурна, опергруппа энэ ушарай болоһон газарта хүрэжэ ерэбэ. Гай тодхорой болохые хаража байһан хүнүүдһээ һурагшалхада, хойноо тэргэ шагтагалһан машина хүниие дайраа гэжэ элирбэ. Машина болон тэргын номерой 29, 5, 0 гэһэн тоонуудые хаража үрдиһэн хүн эндэ сугларагшадай дундаһаа олдобо.

Эдэ бүхы баримтануудай абтаад байхада, милициин бүхы таһагуудта яаралтай түргөөр мэдээсэгдэбэ. Бүхы харгынуудай бэлшэртэ харуул табигдажа, городһоо гараһан машинануудые алгадгүй шалгажа эхилбэ. Мүн үйлсөөршье ябаһан машинануудые шалгаһан, авто-ажахынуудай гаражнуудаар ябажа харалга үнгэргэһэн байха юм. Энэ ушарые хараһан хүнэй нэрлэһэн номертой автомашинанууудай картотекые шалгажа үзэбэ. Иимэ машина городто хоёрхон лэ байшоо. Эдэ хоёр машинын нэгэниинь «Сельхозтехникэ» гэжэ автобазада хамаатай байба. Мүрдэгшэд энэ автобазын гараж ерэбэ. Һэжэглэгдэһэн машинын жолоошон И. Е. Соболев албанай хэрэгээр аянда гаранхай гэжэ мэдүүлбэ. Энэ мэдээсэлэй хэр зүб байһые шалгахын тулада Соболевой адрес абаад, гэртэнь ошобо.

Зоной нюдэн хурса ха юм даа. Болоһон ушарые хаража байгшадай хэлэһэн үгэнүүд булта зүб байшаба. Хашаа соонь тэргэтэй машина, Жолоошон Соболев шал һогтуу бүхөөр унтажа хэбтэбэ.

Жолоошон юундэ архи уугааб? Хэһэн гэмээ архяар дарахые оролдоо. Болоһон ушарай гүйсэд элиртэр гай тодхорой болоһон газарта үлэхэ зүрхэн Соболевто байгаагүй. Ганса амяа хараһан энэ хүн хэһээлтэһээ зугадахые оролдоо. Нигэжэ зэм дээрээ үшөө дабхар зэмэ амасаха ушартай болоо һэн.

Г. ТОЛОКНОВА,
госавтоинспектор.

САҺАНАЙ ХАЙЛАХАҺАА УРИД

Спорт

Игаабарита үдэрнүүдэй үзэгдэхэ бүри хада майлын саһан хайлажа, санын мүрысөөндэ дуратайшуулые мэгдэхээпэ. Энээниие һамбаашалһан спортсменүүд сүлөөтэй сагтаа ой тайга руу олоороо ошожо, санаар урилдана, эгсэ үндэрһөөшье һурэнэ. Һаяхан Ленинэй ордентэ мяха-консервын комбинадай, нооһо угаадаг, сэмбын фабрикануудай, гэр баридаг комбинадай болон бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд хоорондоо мүрысөө үнгэргэһэн байна.

Эдэнэрэй дунда хоёр үдэрэй туршада үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ комбинадай эхэнэр, эрэшүүлэй командануруд эрхимлэжэ, эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой, Улаан-Үдын Октябрьска районой дамжуулгын шанда хүртэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые нооһо угаадаг фабрикын, модоной комбинадай спортсменүүд эзэлээ.

Мяха-консервын комбинадай 85 спортсменэй дунда түрүү һуури эзэлхэ урилдаанда консервын заводой хүдэлмэришэд Валентина Крутиченко, Зоя Кудинова, Зина Тумурова гэгшэд эрхим саг харуулба. Тиихэдэ Октябрьска районой эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэн Оксана Бабуева шалгараа.

Мүн эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн тулалдаанда ГПТУ-гай командын түлөөлэгшэ Арик Шац, архиин заводой хүдэлмэришэд Валерий Морач, Николай Моисеенко гэгшэд бусадһаа хурдан солбоноор зайгаа гаталба. Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн команда, спортсменүүдтэ грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Н. ИВАНОВ,
мүрысөөнэй судья.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА[illegible]
13.00 — орон доторхи [illegible]
13.05 «Амитадай аж[illegible] гэһэн дамжуулга. 14 [illegible]
Грузиин эстрадын [illegible]
14.25 — хоккей. Эндэ [illegible] түрүү һуури эзэлхын [illegible] эхилһэн нааданда СССР[illegible] Шведиин командануудай [illegible] залга дамжуулагдаха. 15.00 — мультфильмнүүд. 15.30 — Б. Лавреневой «һалхин» [illegible] телезүжэг. 16.45 — һура[illegible] та зорюулагдаһан дам[illegible]
17.10 — «Барышня и ху[illegible] гэһэн фильм-балет.

УЛААН-УДЭ ХАРУУЛ[illegible]
18.30 — «Хүгжэм» гэһэн [illegible] ноочерк. 18.50 — «Уран һай[illegible] най бүлгэм» гэһэн дамжуул[illegible]
20.00 «Циркын галнууд» гэһ[illegible] дамжуулга. 20.45 — «Хүдөө[illegible] ажалшад —КПСС-эй XXIV съездэ» гэһэн дамжуул[illegible]
21.15 — хүгжэм. 21.45 — «Уларилай ямаршье сагта» [illegible] һэн уран һайханай телеви[illegible] но фильм. 23.00 — хоккей. [illegible] дэ Чехословаки—Шведиин [illegible] мандануудай наадан хару[illegible] даха. 01.15 — «Время» гэһ[illegible] һүүлэй һониной програм[illegible]
01.45 — концерт.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[illegible]

Гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-04398. Заказ № 912